

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ / ΒΙΒΛΙΑ / ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΤΖΗΝΑΣΙΟΣ

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ

Αναζητώντας ίχνη της Κρητικής Πολιτείας

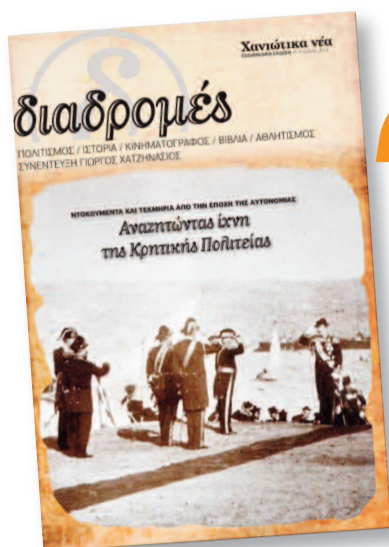

diadromes@haniotika-nea.gr

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

editorial

Παρά τη σύντομη διάρκειά της, η περίοδος της Κρητικής Πολιτείας είναι ίσως το πιο φωτεινό κομμάτι της Κρητικής Ιστορίας, στους αιώνες που προηγήθηκαν της Ένωσης με την Ελλάδα. Στο σημερινό μας αφιέρωμα, με αφορμή την μεθαυριανή 101η επέτειο από την Ένωση, αναζητούμε ίχνη και ντοκουμέντα που έχουν διασωθεί από την εποχή εκείνη και φυλάσσονται στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης και στο Μουσείο Τυπογραφίας.

περιεχόμενα

σελ. 3 ~ φωτοαναδρομές
στα παλιά Χανιά

σελ. 4 - 5 ~ σινεμά, πολιτισμός

σελ. 6 ~ σερφαρίσματα -
συνέντευξη με τον Παντελή
Θαλασσινό

σελ. 7 ~ λαμπρές εκδηλώσεις
για την επέτειο της Ένωσης

σελ. 8 - 9 ~ Αναζητώντας ίχνη
της Κρητικής Πολιτείας

σελ. 10 ~ βιβλία

σελ. 11 ~ συνέντευξη με τον
Γιώργο Χατζηνάσιο

σελ. 12 ~ παιδότοπος

σελ. 13 ~ Για ποια γυναικεία
φορεσιά;

σελ. 14 - 15 ~ Έρχεται κρύο άρα
καιρός για αγώνες "δύο επί δύο"

σελ. 16 ~ υγεία & βότανα

Φανταστικό
μουσείο

No. 437

Αντόνιο Αβερλίνο (Antonio Averlino), ο επωνομαζόμενος Φιλαρέτε (Filarete), "Το μαρτύριο του Αποστόλου Πέτρου", 1433-1445, Ανάγλυφο από τη διακόσμηση της μπρούτζινης θύρας της βασιλικής του Αγίου Πέτρου, Ρώμη.

(Συνέχεια από την
προηγούμενη εβδομάδα)

Επιμέλεια: **ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ**
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος
Humboldt Universität zu Berlin
lastjudgment1540@hotmail.com

Μαπόδοση της σκηνής του "Μαρτυρίου του αποστόλου Πέτρου" καταλαμβάνει το κάτω δεξιό ανάγλυφο πλαίσιο εντός του διακοσμητικού προγράμματος της μπρούτζινης θύρας της βασιλικής του αγίου Πέτρου, φιλοτεχνημένης ανάμεσα στα 1433 και 1445 από τον Αντόνιο Αβερλίνο (Antonio Averlino). Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της παράστασης πηγάζει καταρχήν από τη θεματική που καλείται να εικονογραφήσει, καθώς ο εντοπισμός και τοπογραφικός προσδιορισμός του τόπου του μαρτυρίου του αποστόλου αποτελούσε ένα ανοικτό θέμα συζήτησης στους κύκλους λογίων και καλλιτεχνών ήδη κατά το μεσαίωνα, μια διαμάχη που έμελλε να συνεχιστεί με αμείωτη ένταση και κατά την Αναγέννηση.

Οι παλαιότερες γραπτές παραδόσεις (π.χ. το Liber Pontificalis, Ψευδο-Λίνος, Ψευδο-Μαρκέλλος) πριμοδοτούσαν τη θεωρία ότι το μαρτύριο του Πέτρου είχε λάβει χώρα σε κοντινή απόσταση από το σημείο που πιστευόταν ότι βρισκόταν κατά την αρχαιότητα ο ιππόδρομος του Νέρωνα (circus Neronis), ο οποίος μέχρι το 15ο αιώνα στις πηγές ταυτιζόταν και συγχεόταν

συχνά με το παλάτι του Ρωμαίου αυτοκράτορα (palatium Neronis).

Σε κάθε περίπτωση βρισκόμαστε πάντως τοπογραφικά στην ευρύτερη περιοχή της βασιλικής του αγίου Πέτρου. Η άποψη αυτή άρχισε ανάμεσα στον 8ο και 10ο αιώνα να χάνει συστηματικά έδαφος προς χάριν μιας εναλλακτικής πρότασης, η οποία ως πλέον πιθανό τόπο μαρτυρίου αναγνώριζε την περιοχή κοντά στο μαυσωλείο του αυτοκράτορα Αδριανού (το σημερινό Castel St. Angelo).

Αν και τα σχετικά χωρία στις παλαιότερες γραπτές πηγές δε συμβαδίζουν πάντοτε μεταξύ τους, ωστόσο φαίνεται ότι είχε γνωρίσει καθολικής αποδοχής η αντίληψη της ύπαρξης μιας σειράς από σταθερά σημεία αναφοράς, τα οποία και ήταν άρρηκτα συνδεδεμένα με τον τόπο μαρτυρίου του αγίου. Έτσι, είχε γίνει ευρέως αποδεκτή η άποψη ότι η Σταύρωση του Πέτρου οριοθετούνταν από δύο κωνικά-πυραμιδοειδή μνημεία (metae), ενώ απარέγκλιτο σημείο αναφοράς έμοιαζε να αποτελεί και η ύπαρξη ενός δέντρου (ή κατά μία άλλη άποψη οικοδομήματος), του επωνομαζόμενου terebinthus ή obeliscus Neronis.

(Συνεχίζεται)

29/11

ΦΑΙΔΡΑ

30/11

ΑΝΔΡΕΑΣ

1/12

ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ,

ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ,

ΑΡΕΤΗ

2/12

ΜΕΡΟΠΗ,

ΣΟΛΟΜΩΝ

3/12

ΓΛΥΚΕΡΙΟΣ

4/12

ΒΑΡΒΑΡΑ,

ΣΕΡΑΦΕΙΜ

5/12

ΔΙΟΓΕΝΗΣ,

ΣΑΒΒΑΣ

Εβδομαδιαίο ένθετο
της εφημερίδας
"Χανιώτικα νέα"

ΙΔΡΥΤΗΣ:

Γιάννης Γαρεδάκης

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Έλια Κουμλή

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:

Γιώργος Δρακάκης
Γιώργος Κώνστας
Γιάννης Λυβιάκης
Δημήτρης Μαριδάκης
Μανώλης Μαρκαντωνάκης
Γιάννα Μαρουλοσπράκη
Γιώργος Σταυριανουδάκης
Ελένη Φουντουλάκη

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:

Δημήτρης Δαμασκηνός
Βαγγέλης Κακατοσάκης
Σάκης Κουβάτσος
Μανώλης Μανουσακας
Μιχάλης Χατζηδάκης

ΣΧΕΔΙΑΣΗ:

Νίκος Κοσμάδης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ:

Γεωργία Αδικημενάκη
Δέσποινα Βάλλα
Νίκη Ξυφανταράκη
Ελένη Σταυρίδη

ΔΙΟΡΘΩΣΗ:

Βαγγέλης Βεργαελάκης
Νεκτάριος Κακατοσάκης

1

2

3

ΜΕΛΙΔΟΝΙ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ

Του: ΜΑΝΩΛΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ

No. 496

Α ήταν παράλειψη πριν τη λήξη της εβδομαδιαίας παρουσίας των "Φωτοαναδρομών" να μην αφιερώσω 1-2 δημοσιεύματα στο χωριό καταγωγής του πατέρα μου, το Μελιδόνι Αποκορώνου. Οχι ότι έτσι μπορεί να καλυφθεί στοιχειωδώς η πλούσια ιστορία του, ούτε να δειχθεί το εντυπωσιακό φυσικό τοπίο που το περιβάλλει, στο οποίο έχουν αρμονικά ενταχθεί και τα απλά παραδοσιακά κτίσματα που το αποτελούν. Μόνο να αγγίξουμε λίγο κάτι απ' όλα αυτά, δίνοντας κίνητρο σ' όποιον έχει ενδιαφέρον να ψάξει περισσότερο, αποδίδοντας κι ένα μικρό φόρο τιμής στον τόπο που φιλοξένησε τα καλοκαιριάτικα παιδικά μου όνειρα για περισσότερο από μια δεκαετία και που σκεπάει τα οστά των κοντινότερων προγόνων μου. Ίσως κι ως ένα μικρό συμπλήρωμα στην (αρκετά πλούσια) παρουσίαση του χωριού στο διαδίκτυο, την οποία έχει επιμεληθεί ο συντοπίτης Βασίλης Κοντεζάκης στον ιστότοπο ΑΠΟΚΟΡΩΝΙΩΤΕΣ/ΑΠΟΚΟΡΩΝΙΩΤΙΣΣΕΣ. Το Μελιδόνι, με υψόμετρο περίπου 450 μέτρα, είναι το ψηλότερο χωριό του Αποκόρωνου, υψισμένο κυριολεκτικά στα πόδια της Μαδάρας και με θέα ολόκληρη την επαρχία Αποκορώνου, μέρος των Κεραμειών και μέρος του Ρεθύμνου. Είναι ένα από τα 5 ομώνυμα χωριά(!) στον χώρο της σημερινής Ελλάδας, από τα οποία το μεγαλύτερο βρίσκεται στο Ρέθυμνο (τα υπόλοιπα στην Αρκαδία, στη Φθιώτιδα και στην Κοζάνη) συν το όνομα ενός όρμου με παραλία στα Κύθηρα. Όλα τους οφείλουν την ονομασία τους στην καταγεγραμμένη βυζαντινή οικογένεια Μελιδόνι, απόγονοι της οποίας υπάρχουν ακόμα στην Κρήτη, την Κεφαλλονιά και αλλού.

Πότε όμως εμφανίζεται το χωριό στο ιστορικό προσκήνιο και με ποιο όνομα; Η ανθρώπινη παρουσία στην περιοχή του χωριού αρχίζει στα προϊστορικά χρόνια, στις απαρχές της μινωικής περιόδου, όταν κάποια από τα σπήλαια της περιοχής (κυρίως η "Λεντάκα" και τα "Γουργούθια") χρησιμοποιήθηκαν για αιώνες ως λατρευτικοί χώροι και χώροι κατοικίας. Αρκετά είναι τα κτερίσματα που κατά καιρούς έχουν έρθει στο φως χωρίς ποτέ να έχει γίνει συστηματική ανασκαφή. Να σημειωθεί ότι η περιοχή του χωριού είναι από τις πλουσιότερες σπηλαιολογικά περιοχές στην Ελλάδα και φιλοξενεί τρία από τα μεγαλύτερα σπηλαιοβάραθρα της Ευρώπης, το "Γουργούθακα", το "Μαύρο Σκιάδι" και το "Λεοντάρι". Εμφανή είναι και κάποια κατάλοιπα ιστορικών χρόνων, τόσο στα ευρήματα των προαναφερόμενων λατρευτικών σπηλαίων όσο και στα οικιστικά κατάλοιπα στις θέσεις "Ελληνικό", "Λουμπινές", "Αγιασμένο" και "στοπ Παπάς" καθώς και λίγα αρχαία νομίσματα. Στις 2 τελευταίες θέσεις βρέθηκαν (και κατά μέρος σώζονται) τάφοι ρωμαϊκών χρόνων. Στα χρόνια της βενετοκρατίας, οπότε φαίνεται επανιδρύθηκε το χωριό, εμφανίζονται στις απογραφές 5 τουλάχιστον χωριά με την ονομασία "Πομόνια" ή "Πεμόνια" και με δεύτερο συνθετικό το επώνυμο οικογενειών ευγενών στους οποίους ως φαίνεται ανήκαν τα χωριά αυτά ως φέουδα. Άλλωστε η λέξη Romogna ή Romonia όπως αναγράφεται, προέρχεται από τη λέξη romo που σημαίνει μίλο, συνεπώς εννοεί μπλόκππο και κατ' επέκταση κτήμα και φέουδο. Τα επώνυμα αυτά επαναλαμβάνονται σε κάποιες απογραφές, δεν ταυτίζονται όμως. Συνολικά αναφέρονται 9 διαφορετικά οικογενειακά επώνυμα, μεταξύ των οποίων συχνότερα απαντώνται των Μπαρότσι, των Μπαρμπαρίγω, των Μπολάι και των Τζαγκαρόλων, απαντάται όμως μια φορά και το ελληνικό τοπωνύμιο "Ανωράχη" (10ο όνομα!). Πρόκειται για τα σημερινά χωριά Πεμόνια, Μελιδόνι, Παϊδοχώρι, Νεροχώρι και ίσως Αγ. Πάντες, πιθανά τα σημερινά Πεμόνια να απογράφονται ως 2 διαφορετικοί οικισμοί αφού αποτελούνται από 2 παλιότερους πυρήνες, γενικά όμως είναι δύσκολο να ταυτιστούν τα εκάστοτε επώνυμα με τους σημερινούς οικισμούς, αφού φαίνεται πως τα φέουδα

αυτά άλλαξαν πάνω από μια φορά χέρια. (Τα Πομόνια Μπαρμπαρίγω ταυτίζονται με το Παϊδοχώρι όπως δείχνει καταχώρηση στην απογραφή των ναών και των μονών του 1637). Πολλά όμως είναι τα τοπωνύμια στο Μελιδόνι που έχουν βενετσιάνικη ή και βυζαντινή καταγωγή, όπως "του Γαβαλά", "Ντρό" (Τρον), "Τζαγκαρέλω", "Κάβαλη", "Κούκη", "στοπ Βαλακάταινας" κ.λπ. κι επίσης η παλιότερη εκκλησία του χωριού, ο Αγ. Αντώνιος (άραγε σχετίζεται με το φεουδάρχη Αντόνιο Τζαγκαρόλ που αναφέρει ο Καστροφύλακας;) φαίνεται να κτίστηκε στους χρόνους της βενετοκρατίας. Χάλκινα βενετσιάνικα σολδίνια έχουν επίσης βρεθεί κατά καιρούς. Σύμφωνα με τις παραδόσεις των γεροντότερων, ο μεσαιωνικός οικισμός βρισκόταν δίπλα στον Αγ. Αντώνη στη θέση "Καταλύματα", όπου μέχρι κάποια χρόνια υπήρχαν υπολείμματα παλιών σπιτιών στα οποία λέγεται ότι κατοικούσαν "Πεμονιανοί". Αυτό δεν πρέπει να απέχει από την αλήθεια, αφού στο σημερινό χωριό εντοπίζονται υπολείμματα μόνο των χρόνων της τουρκοκρατίας, από το 18ο και το 19ο αιώνα, όπου μπορεί κανείς να εντοπίσει πολλές βενετσιάνικες επιρροές, όπως τις είχε αφομοιώσει η ντόπια λαϊκή παράδοση.

Το χωριό εμφανίζεται με το όνομα Μελιδόνι για πρώτη φορά στο χάρτη των Γάλλων πρακτόρων Philippe De Bonneval και Mathieu Dumas που ήρθαν εδώ το 1783 και συνέταξαν μυστική έκθεση για το νησί μας για λογαριασμό του Λουδοβίκου ΙΣΤ. Οι περισσότεροι κάτοικοι προέρχονται από Σφακιανούς μετοίκους, στο σύνολό τους κτηνοτρόφους, που εγκαταστάθηκαν εδώ το 18ο και το 19ο αιώνα, κυρίως μετά την επανάσταση του Δασκαλογιάννη. Αυτοί, είτε ίδρυσαν το χωριό από την αρχή, είτε εγκαταστάθηκαν στη βορειότερη γειτονιά του που ονομαζόταν ήδη με το σημερινό του όνομα, δημιουργώντας νέο οικιστικό πυρήνα που απορρόφησε και το υπόλοιπο χωριό. Μουσουλμάνοι δεν κατοίκησαν ποτέ εδώ, ούτε κανείς από τους κατοίκους εξισλαμίστηκε, παρόλο που αυτό συνέβη σε όλα σχεδόν τα γειτονικά χωριά. Πολλοί από τους νέους ιδρυτές του χωριού προέρχονται από την πολύκλαδη και προβεβλημένη γενιά των Πατακών από την Ιμβρο των Σφακιών, από την οποία προέρχεται και η δική μου οικογένεια. Γι' αυτά όμως θα τα πούμε την επόμενη εβδομάδα...

Στην **πρώτη** φωτογραφία, μια μικρή πλατεία με παραδοσιακά κτίσματα στη θέση "Πάνω Κοπράνα". Αριστερά το κτήριο του πρώην κοινοτικού γραφείου, έργο του Μελιδονιανού αρχιτέκτονα Π. Κακούρη.

Στη **δεύτερη**, παλιά κατοικία ίσως του 18ου αιώνα στην "Πίσω ρούγα" του χωριού. Καταστράφηκε από τη μεγάλη πυρκαγιά πριν 2 δεκαετίες.

Στην **τρίτη**, σοκάκι στο κέντρο του χωριού με εγκαταλελειμμένες παλιές κατοικίες. Κάμποσα παλιά σπίτια διατηρούν ακόμα τη στέψη του δώματός τους με "ματζιπέτια" (mezzo petto) που θυμίζουν γιγάντιες απολιθωμένες... οδοντοστοιχίες.

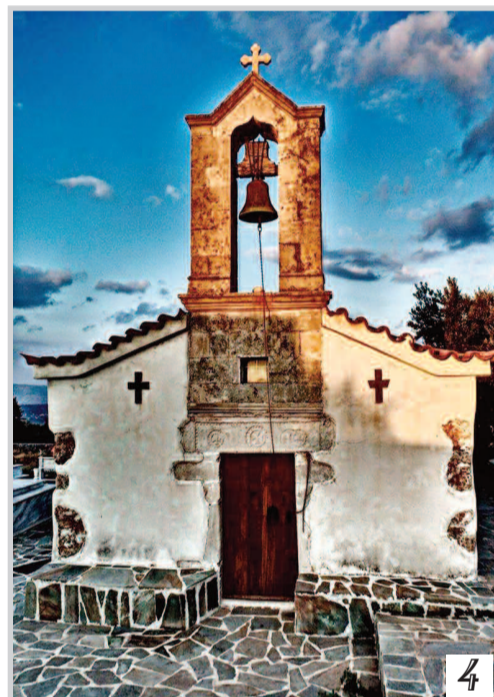
Στην **τέταρτη**, ο ναός του Αγ. Αντωνίου, το νεκροταφείο του χωριού σήμερα. Ο αρχικός ανήκει στα χρόνια της βενετοκρατίας, έχει υποστεί όμως επεμβάσεις στην πρόσοψη κατά τα μέσα του 19ου αιώνα όπως μπορεί κανείς να δει. Ίσως το παλαιότερο σωζόμενο κτίσμα του χωριού.

Στην **πέμπτη**, ο χάρτης των Γάλλων αξιωματικών του 1783.

Στην **έκτη**, αρχαίος σπόνδυλος κίονα που είχε μεταφερθεί εδώ για να χρησιμοποιηθεί ως "κύλιντρας" για τη συντήρηση των χωμάτινων δωματίων.

Στην **έβδομη**, περίτεχνο παλιό τζάκι που βρισκόταν στο εσωτερικό ερειπωμένου σήμερα καφενεϊού στο κέντρο του χωριού.

Στην **όγδοη** τέλος, χαρακτηριστικό διώροφο σπίτι της τουρκοκρατίας, με στοιχεία παλιότερων περιόδων και "ανθρωπομορφικά" χαρακτηριστικά.

4

5

6

7

8

Κινηματογράφος

"ΙΔΑ"

ΑΤΤΙΚΟΝ

(χειμερινό) Τηλ.: 2821027717

**"ΟΙ ΠΙΓΚΟΥΙΝΟΙ
ΤΗΣ ΜΑΓΑΔΑΣΚΑΡΗΣ"**
Καθημερινά σε μια προβολή
στις 6:30 μ.μ.

**"ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ 30,5
ΜΕΤΡΑ ΜΑΚΡΙΑ"**
Καθημερινά: 8 και 10.15 μ.μ.

**Εως και Τετάρτη 3 Δεκεμβρίου
"ΙΔΑ"**
Προβολές: 8:30 και 10:30 μ.μ.

ΕΛΛΗΝΙΣ

Τηλ.: 2821051850-1

**"ΑΦΕΝΤΙΚΑ
ΓΙΑ ΣΚΟΤΩΜΑ 2"**
Καθημερινά & Σαβ/κο: 8.30 μ.μ.

"ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ"
Καθημερινά & Σαβ/κο: 8.30 μ.μ.

"ΠΡΟΜΑΧΟΣ"
Καθημερινά & Σαβ/κο: 7 μ.μ.

**"THE HUNGER GAMES: Η
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (ΜΕΡΟΣ 1)"**
Καθημερινά & Σαβ/κο: 10.30 μ.μ.

"FURY"
Καθημερινά & Σαβ/κο: 8.20 και
10.30 μ.μ.

"INTERSTELLAR"
Καθημερινά & Σαβ/κο: 10:15 μ.μ.

**"ΦΙΛΟΙ'Η ΚΑΤΙ
ΠΑΡΑΠΑΝΩ;"**
Καθημερινά & Σαβ/κο: 8.30 μ.μ.

"ANNABELLE"
Καθημερινά & Σαβ/κο: 10.30 μ.μ.

"Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ"
Καθημερινά & Σαβ/κο: 8 μ.μ., 10.30
μ.μ.

"ΟΙ ΥΠΕΡΕΞΙ" (ΜΕΤΑΓΛ/ΝΟ)
Σαββατοκύριακο: 5 μ.μ.

**"Ο ΜΙΚΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΣ
ΠΑΕΙ ΔΙΑΚΟΠΕΣ"**
Σαββατοκύριακο: 6.45 μ.μ.

"ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΣΠΙΤΙ"
Σαββατοκύριακο: 6 μ.μ.

STER CINEMAS
(ΜΕΓΑ ΠΛΑΣΕ)

Τηλ.: 2821057757-8-9

**"ΑΦΕΝΤΙΚΑ ΓΙΑ
ΣΚΟΤΩΜΑ"**
ΑΙΘ. 2 Καθημερινά: 8 μ.μ. και 10.30 μ.μ.

**"THE HUNGER GAMES: Η
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (ΜΕΡΟΣ 1)"**
ΑΙΘ. 1 Καθημερινά: 7.30 μ.μ.

"FURY"
ΑΙΘ. 1 Καθημερινά: 10.15 μ.μ.

"ANNABELLE"
ΑΙΘ. 3 Καθημερινά: 10 μ.μ.

"THE EQUALIZER"
ΑΙΘ. 3 Καθημερινά: 7 μ.μ.

"ΟΙ ΥΠΕΡΕΞΙ"
ΑΙΘ. 2 Σαββατοκύριακο: 5.30 μ.μ.

"ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΣΠΙΤΙ"
ΑΙΘ. 1 Σαββατοκύριακο: 5.45 μ.μ.

"FURY"

ΣΤΟ ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΟ ΩΔΕΙΟ

Παιδική παράσταση

Το θεατρικό έργο "ΜΟΜΟ οι κλέφτες του χρόνου" παρουσιάζει η θεατρική ομάδα "Γκρόπιους" και το Βενιζέλειο Ωδείο Χανίων από την 1η Δεκεμβρίου μέχρι και τις 16 Δεκεμβρίου στην αίθουσα θεάτρου του Ωδείου.

Παράστασεις θα δίδονται τις καθημερινές πρωινές ώρες για τα σχολεία και απογευματινές για το κοινό. Στη σχετική ανακοίνωση αναφέρεται ότι: «Μετά την περσινή παραγωγή "Το Μαγεμένο Άλογο", η χανιώτικη ομάδα Γκρόπιους επανέρχεται με μία νέα παράσταση βασισμένη στο μυθιστόρημα του Μίχαελ Έντε "Η ΜΟΜΟ". Σε σταθερή συνεργασία με το Βενιζέλειο Ωδείο, η ομάδα ευελπιστεί να προσφέρει και φέτος ένα όμορφο, μαγευτικό και ποιοτικό θέαμα στους μικρούς και μεγάλους της φίλους».

Για το κοινό παραστάσεις θα δίδονται κάθε Δευτέρα - Τετάρτη - Παρασκευή - Σάββατο (και την Τρίτη 16/12) στις 7 μ.μ. και τις Κυριακές στις 12 το μεσημέρι.

Γενική είσοδος 6 ευρώ.

Η παράσταση πλαισιώνεται από πρωτότυπη μουσική σύνθεση, η οποία αποδίδεται ζωντανά με πιάνο και κιθάρα

ΑΠΟ ΤΟΥΣ "ΦΙΛΟΥΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ"

"Εισ μνήμην" στο θέατρο "Δ. Βλησίδης"

Ο "Σύλλογος Φίλων Θεάτρου Χανίων" παρουσιάζει, για τέσσερις (4) ακόμα παραστάσεις, τη σουρεαλιστική κωμωδία "Εισ μνήμην" βασισμένη σε κείμενο του Γιάννη Κουκουράκη, στο θέατρο Δημήτρης Βλησίδης, Ακτή Μισούλη, Χανιά. Παραστάσεις θα δοθούν σήμερα και αύριο Κυριακή στις 7 μ.μ. και 9:15 μ.μ.

«Μια σουρεαλιστική κωμωδία, γεμάτη θάνατο και αντίθετες ορμές...

Οι θεατές παρακαλούμε να φορούν μαύρα, για να τιμή-

σουν τη μνήμη του νεκρού. Γιατί είναι όλοι στο παιχνίδι...

Εισιτήριο: Κανονικό 10€, μειωμένο 7€.

Σκηνοθεσία: Γιάννης Κουκουράκης.

Διανομή: Γιάννης Κουκουράκης - Χρυσούλα Ψυλλάκη Σκηνικά - Κοστούμια: Ξανθή Κόντου.

Μακιγιάζ: Ευδοξία Οικονομάκη.

Φωτισμοί: Ανδρέας Βάνδουλας.

Μοντάζ - Διεύθυνση φωτογραφίας: Μανώλης Λεβεντέλης.

ΣΤΟ ΝΕΩΡΙΟ ΜΟΡΟ (Ι.Ο.Χ.)

Προβολή
ταινίας από
τους ποδηλάτριες

«Οι ποδηλάτριες δένουν τα ποδήλατα και πάνε σινεμά. Συγκεκριμένα θα παρακολουθήσουν την ταινία "Premium Rush" τη Δευτέρα 1 Δεκεμβρίου και ώρα 9 μ.μ. στον Ιστιοπλοϊκό Όμιλο (Νεώριο Μόρο).

Για την υπόθεση: Ο Γουίλι είναι διανομέας αλληλογραφίας με ποδήλατο στο Μανχάταν. (Οι πιο γρήγοροι μεταφορείς στη Νέα Υόρκη, πεταλάρουν σε ακραίες συνθήκες και είναι διάσημοι για την τρέλα τους και για την παντελή έλλειψη κανόνων οδικής συμπεριφοράς). Μια μέρα θα παραλάβει έναν φάκελο από το πανεπιστήμιο του Κολούμπια. Ομως, ένας διεφθαρμένος αστυνομικός θα κάνει τα πάντα για να αποκτήσει αυτόν τον φάκελο. Το κυνηγό που θα ξεκινήσει θα διανύσει όλη την πόλη της Νέας Υόρκης με έντονη αγωνία και ανατροπές.

Διάρκεια 1.30' σκηνοθεσία David Koerr.

Είσοδος ελεύθερη.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΑΣ ΣΤΟ Τ.Ε.Ε.

"Ο Θεός και ο Διάβολος στη χώρα του ήλιου"

Με την ταινία "Ο Θεός και ο Διάβολος στη χώρα του ήλιου/ Deus e o Diablo na Terra do Sol (1964)" συνεχίζονται αύριο στις 8 μ.μ. στην αίθουσα του Τ.Ε.Ε. οι προβολές που διοργανώνει ο πολιτιστικός σύλλογος: "Οι φίλοι των Γραμμάτων" στο πλαίσιο του κινηματογραφικού αφιερώματος "Ερωτας και Επανάσταση στην Πατρίδα του Σιμόν Μπολιβάρ" σε συνεργασία με τη NEW STAR. Την ταινία έχει σκηνοθετήσει ο ιδρυτής και εμπνευστής του βραζιλιάνικου CINEMA NOVO, Glauber Rocha (1931 - 1981).

Οι περιπέτειες ενός πληρωμένου πιστολέρο του Antonio das Mortes και η πορεία στο έγκλημα ενός απλού αγρότη, του Manuel ο οποίος θα σταθεί απέναντι από

τον περιβόητο κακοποιό μπαίνοντας σε αντίπαλη συμμορία.

ΓΙΑ ΤΑ ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ

Γιορτή Φινλανδοελληνικού Συλλόγου

Γιορτή για τα είκοσι χρόνια δραστηριοποίησής τους στον Νομό μας διοργανώνουν ο Φινλανδοελληνικός Σύλλογος Χανίων και το Φινλανδικό σχολείο Χανίων. Το σχολείο απευθύνεται γενικώς στα παιδιά που είναι δίγλωσσα. Η εκδήλωση θα γίνει στις 29 Νοεμβρίου στο κέντρο "Ζυγός", στον Κάτω Δαράτσο και ώρα 6 μ.μ. και θα παρευρεθεί και ο πρέσβης της Φινλανδίας Pauli Mäkelä και η επίτιμος πρόξενός μας κα Τσόντου, η οποία είναι και πρόεδρος του Συλλόγου.

ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΚΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑ

Χιλιάδες Άγιοι Βασίληδες για φιλανθρωπικό σκοπό

■ Στις 27 Δεκεμβρίου το 4ο "Santa Run" στα Χανιά

Για μία ακόμη χρονιά, χιλιάδες Άγιοι Βασίληδες πρόκειται να πλημμυρίσουν τα Χανιά για φιλανθρωπικό σκοπό!

δη, έχουν ξεκινήσει οι ετοιμασίες για το 4ο "Santa Run" το οποίο θα πραγματοποιηθεί στις 27 Δεκεμβρίου.

«Την πρώτη χρονιά ήμασταν 400. Το 2012 γίναμε 1.500. Το 2013 ήμασταν 3.000! Στόχος μας φέτος, να ξεπεράσουμε τους 5.000!!!», λένε οι διοργανωτές.

Σε σχετική ανακοίνωση αναφέρεται ότι «το Σωματείο Santa Run σε συνεργασία με τοπικούς Φορείς διοργανώνει το 4ο Santa Run στα Χανιά για την ενίσχυση των συλλόγων Κ.Η.Φ.Α.ΑΜΕΑ, ΕΛΕΠΑΠ, ΚΗΦΑΠ Μεγαλόχαρη, ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ. Σύλλογοι που ασχολούνται με παιδιά της πόλης μας που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας.

Το "Santa Run" είναι μια γιορτινή, φιλανθρωπική διοργάνωση, παρωδία του γνωστού "Santa Run" που διοργανώνεται σε διάφορες πόλεις του κόσμου κάθε Δεκέμβρη. Πρόκειται για ένα δρόμο περπατήματος μέσα στην πόλη των Χανίων με στολές Άγιου Βασίλη με πολλά κέρασμα από τα καταστήματα της διαδρομής και πολύ μουσική σε όλη την πόλη. Επίσημη χρονομέτρηση και κατατακτήριες θέσεις δεν υπάρχουν. Στο "Santa Run" είμαστε όλοι κερδισμένοι γιατί προσφέρουμε σε παιδιά που έχουν ανάγκη.

Η συμμετοχή επιτρέπεται μόνο σε ενήλικες.

Μέχρι σήμερα έχουν δοθεί 75.304€ στα τέσσερα ιδρύματα από το σωματείο του "Santa Run". Φέτος ελπίζουμε να διπλασιάσουμε το ποσό.

Όλοι μαζί εμείς οι χιλιάδες Άγιου Βασίληδες θα κάνουμε τα Χανιά πιο χαρούμενα, πιο ζωντανά και πιο γιορτινά από ποτέ.

Φέτος ο Άγιος Βασίλης θα έρθει στα Χανιά στις 27 Δεκεμβρίου!!».

Οι διοργανωτές καλούν όποιον το επιθυμεί, να προλάβει να κλείσει τη στολή του μέσα από τον ιστότοπο: <http://www.santarunchania.com/>

Το κόστος συμμετοχής είναι 15€. Ωστόσο, το κόστος συμμετοχής αλλάζει σε 20€ στις 21 Δεκεμβρίου!

Η κάθε συμμετοχή /δωρεά περιλαμβάνει:

- Στολή Αγ. Βασίλη
- Κέρασμα σε όλη την διαδρομή
- Δωρεάν είσοδο στο πάρτυ
- 1 μύρα ή αναψυκτικό στο πάρτυ
- Δώρα και προσφορές Χορηγών

Πακέτα συμμετοχής:

α) Απλή συμμετοχή 15€

β) Ομαδική συμμετοχή. Μπορείτε να αγοράσετε μία ή παραπάνω συμμετοχές, για όλη την παρέα και να κάνετε ομαδική συμμετοχή! Η πολυπληθέστερη ομάδα θα βραβευτεί !!!

γ) Δωρεά. Επίσης θα βραβευθεί ο πιο γενναϊόδωρος Άγιος Βασίλης!! Εάν επιθυμείτε να βοηθήσετε επιπλέον τον σκοπό του Santa Run, μπορείτε να συγκεντρώσετε χρήματα περισσότερα των 15€ από φίλους και γνωστούς και να συμμετέχετε υπό μορφή δωρεάς. Η μεγαλύτερη δωρεά από έναν συμμετέχοντα θα βραβευθεί... Ξεκινήστε να βρείτε τους χορηγούς σας και γίνεται ο πιο γενναϊόδωρος Άγιος Βασίλης του "Santa Run 2014"!

Για περισσότερες πληροφορίες, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν με το τηλέφωνο 6940300704 ή να επισκεφτούν τον ιστότοπο <http://www.santarunchania.com/>

ΣΤΟ ΝΕΩΡΙΟ ΜΟΡΟ (Ι.Ο.Χ.)

Βραβευμένες φωτογραφίες από το φεστιβάλ "Photometria"

Φωτογραφική έκθεση με τίτλο "Photometria Awards 2014" παρουσιάζουν η Λέσχη Φωτογραφίας και Κινηματογράφου Χανίων, ο Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Χανίων και το Photometria Festival στις εγκαταστάσεις του ΙΟΧ, στο Νεώριο Μόρο. Τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν την Τρίτη 2 Δεκεμβρίου στις 8 μ.μ. και θα διαρκέσει έως τις 9 Δεκεμβρίου.

Η έκθεση αποτελείται από τις 25 καλύτερες φωτογραφίες με θέμα την "Αντανάκλαση" που επιλέχθηκαν από την κριτική επιτροπή του "Photometria Festival 2014". Παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο πλαίσιο της διοργάνωσης στα Ιωάννινα στις αρχές Ιουνίου και συνεχίζει το ταξίδι της σε 8 πόλεις της Ελλάδας.

Η 5μελής επιτροπή αποτελούνταν από τους Ιάσων Δήμου, Κωστή Εμμανουηλίδη, Φωτεινή Παπαχατζή, Κωνσταντίνο Βάσση και τον Κωστή Μουσελίμη.

Στη σχετική ανακοίνωση της ΛΕ.Φ.ΚΙ. αναφέρεται: «Κυριολεκτικά ο όρος "Αντανάκλαση" περιγράφει το φυσικό φαινόμενο που συμβαίνει όταν ακτίνα φωτός ή ήχος προσκρούει στην διαχωριστική επιφάνεια δύο διαφορετικών υλικών και επιστρέφει στο αρχικό μέσο διάδοσης. Είναι συνάμα και η αυτόματη αντίδραση του οργανισμού σε οποιοδήποτε ερέθισμα, που συνήθως συνοδεύεται από κινητικές αντιδράσεις. Μεταφορικά, ωστόσο ως αντανάκλαση νοείται και η απήχηση, η επιρροή του συναισθήματος, του πνεύματος της τέχνης, η ενός πολιτισμού».

Αναλυτικά τα αποτελέσματα του "Photometria Festival" έχουν ως εξής:

• 1ο Βραβείο Κριτικής Επιτροπής: Ιωάννης Μπενέκος

- 2ο Βραβείο Κριτικής Επιτροπής: Σπύρος Ζερβουδάκης.
- 3ο Βραβείο Κριτικής Επιτροπής: Αντρέας Νικολαράκης.
- Βραβείο Κοινού: Αφροδίτη Αγγελετοπούλου.

Στην έκθεση συμμετέχουν οι: Σπύρος Ζερβουδάκης, Αντρέας Νικολαράκης, Λευτέρης Πασχάλης, Ελένη Μαχαίρα, Μακρίνα Πετροπούλου, Βασίλης Ντόβας, Τάσος Χίος, Στέλλα Αγγελάκη, Ηλίας Σεφερίδης, Κρέων Κρυωνάς, Ευάγγελος Ζούκας, Αφροδίτη Αγγελετοπούλου, Εύα Νεράντζη, Γιώργος Γαβριλάκης, Στέλιος Καραθεοδώρου, Κώστας Σουλτάτης, Κωνσταντίνος Μαρκογιάννης, Vittorio Zunino Celotto, Αχιλλέας Τραουλιδής, Paul O'Leary, Δημήτρης Ουζούνης, Γεωργία Πονηράκου, Ιωάννης Μπενέκος, Αντωνία Σκευάκη, Νάντια Χελιδόν.

ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΝΟΥΣΑΚΕΙΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ

Χριστουγεννιάτικο παζάρι και εορταστικές εκδηλώσεις

Χριστουγεννιάτικο παζάρι με έκθεση εργασιοθεραπείας, διοργανώνει ο Εθελοντικός Σύνδεσμος "Φίλοι του Αννουσάκειου Ιδρύματος" στο Τσατσαρωνάκειο Κέντρο. Πρόκειται για μια δράση κοινωνικής αλληλεγγύης υπέρ των δομών του Αννουσάκειου Θεραπευτηρίου.

Στο πλαίσιο της έκθεσης θα πραγματοποιηθούν οι παρακάτω εκδηλώσεις:

• Δευτέρα 1 Δεκεμβρίου

6 μ.μ.: Έναρξη Εγκαίνιων. «Παραδοσιακά Κάλαντα: Λόγος & Μουσική» από την κα Σεγρεδάκη Φωτεινή και την Χορωδία της Ιεράς Μητρόπολης Κισάμου & Σελίνου με τον Καθηγητή Βυζαντινής & Παραδοσιακής Μουσικής κ. Γιώργο Χαχλάκη.

• Τρίτη 2 Δεκεμβρίου: Ελεύθερη Συμμετοχή.

• Τετάρτη 3 Δεκεμβρίου.

5:30μ.μ. "Περιμένοντας τον Άγιο Βασίλη", με τη συγγραφέα κα Ευδοκία Σκορδαλά Κακατσάκη. Απευθύνεται σε μικρούς και μεγάλους ως βιωματική εμπειρία στο πνεύμα των Χριστουγέννων.

• Πέμπτη 4 Δεκεμβρίου.

6 μ.μ. Δράση για παιδιά μέσα από το Μουσικό Παραμύθι, "Σι Σου Ντο" του Α. Παπαθεοδούλου, με θέμα τη διαφορετικότητα. Συμμετάσχουν οι νηπιαγωγοί κ. Στεφανουδάκη Άννα & κ.Ελευθεριάδου Ευανθία Απευθύνεται σε παιδιά. Διάρκεια 1:30ώρα. Στις 7:30μ.μ. Εορταστικά τραγούδια από τα μέλη της χορωδίας της Αγγλικανικής Εκκλησίας.

• Παρασκευή 5 Δεκεμβρίου:

6 μ.μ. "Ο Καραγκιόζης Καλικάντζαρος" από το Θέατρο Σκιών του κ. Νίκου Μπλαζάκη. Λήξη εκδηλώσεων της Έκθεσης από την Πρόεδρο του Εθελοντικού Συνδέσμου «Φίλοι του Αννουσάκειου Ιδρύματος», κ. Τίνη Δαμιανάκη.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟ

Γνωριμία με τον "δρόμο του Σαντιάγο" στη Β. Ισπανία

Ο Ορειβατικός Σύλλογος Χανίων συνδιοργανώνει με το φροντιστήριο ισπανικής γλώσσας "CONTIGO" εκδήλωση σήμερα Σάββατο και ώρα 7μ.μ., στον Πολυχώρο "Πολυτεχνείο", στην οδό Χατζημιχάλη Νταλιάνη, 40, με θέμα: "ο δρόμος του Σαντιάγο" (Ισπανία)".

Στην εκδήλωση θα γίνει παρουσίαση και γνωριμία με μία από τις παλαιότερες προσκυνηματικές διαδρομές στην Ευρώπη, η οποία διανύει περίπου 800 χιλιόμετρα, στα Πυρηνάια Ορη στην Βόρεια Ισπανία και μπορεί να την επισκεφθεί κάποιος με τα πόδια, με ποδήλατο ή ακόμα και με άλογο.

Η διάρκεια της εκδήλωσης θα είναι περίπου μία ώρα και η είσοδος θα είναι ελεύθερη για το κοινό.

ΣΤΗ ΧΡΥΣΗ ΑΚΤΗ

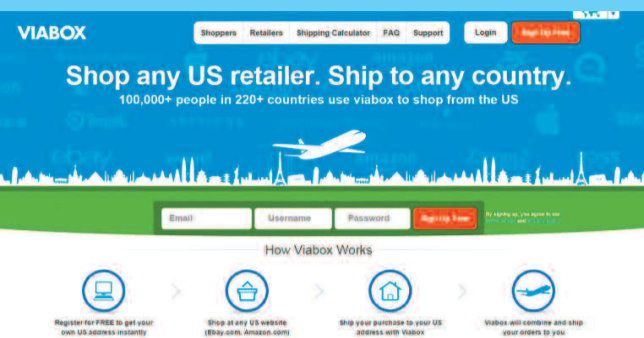
Βραδιά αφιερωμένη στο ελληνικό τραγούδι

Το γνωστό ντουέτο Ελισάβετ Βερούλη και Γιώργος Λουτσέτης επιστρέφουν στην Αίθουσα "Μάνος Κατράκης" σήμερα Σάββατο στις 9:30 μ.μ. με μια νέα παράσταση με τίτλο: "Σ'ΠωΝΔή στον Έρωτα", με τραγούδια από σύγχρονο αλλά και παλαιότερο ελληνικό ρεπερτόριο. Θα ακουστούν τραγούδια και μουσικές των Ηλίας Ανδριόπουλου, Μίκης Θεοδωράκης, Νίκου Ζούδιαρη, Αλκίνοου Ιωαννίδη, Ελένης Καραϊνδρου, Γιώργου Καζαντζή, Νίκου Κυπουργού, Αφροδίτης Μάνου, Νότη Μαυρουδή, και πρωτότυπες συνθέσεις της Ελισάβετ Βερούλη και του Γιώργου Λουτσέτη και θα απαγγελθούν αποσπάσματα από ποίηση των Γιώργου Βλαχάκη, Οδυσσέα Ελύτη, Τάσου Λειβαδίτη, Τίτου Πατρίκιου, Κωστή Παλαμά, Αλκυόνης Παπαδάκη, Σαπούφης, Gergana's Bardza.

Για κρατήσεις θέσεων απευθύνεστε στα τηλέφωνα 2821033472 και 6975861592.

σερφ@ρίσματα

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ

Διευθύνσεις εξ... Αμερικής

www.viabox.com

Αν θέλετε να κάνετε παραγγελίες μέσω διαδικτύου αλλά σας δυσκολεύει το θέμα της διεύθυνσης (είναι αρκετά sites που ζητούν αποκλειστικά διεύθυνση ΗΠΑ για να σας στείλουν τα αντικείμενα του... πόθου σας) μπορείτε να παρακάμψετε το "σκόπελο" με αυτό το site. Εδώ σας δίνεται η δυνατότητα να έχετε "εικονική" διεύθυνση στις ΗΠΑ και από εκεί να σας στείλουν οπουδήποτε υποδείξετε τα "καλούδια" που θα παραγγείλετε. Ο ιστότοπος έχει "υμνηθεί" κατά καιρούς από διάφορους έγκυρους ιστότοπους, και σας εξηγεί λεπτομερώς τι χρειάζεται να κάνετε για να επωφεληθείτε των υπηρεσιών του. Αν συνηθίζετε να ψωνίζετε μέσω διαδικτύου, θα σας χρειαστεί.

Ιατρικό

www.webmd.com

Είστε λάτρεις των ιατρικών θεμάτων; Σας αρέσει να διαβάσετε και να ενημερώνεστε για κάθε παράξενη και περίεργη περίπτωση ασθένειας, αλλά και για τις συνηθισμένες γρίπες και κρυολογήματα; Αν κρύβετε μέσα σας έναν μικρό γιατρό, αν θέλετε να ξέρετε τα πάντα για το μικρό σας

κρύωμα, για την αλλεργία σας ή απλά αν σας ιντριγκάρουν οι εξελίξεις στην ιατρική, τότε εδώ θα περάσετε αρκετές ώρες σερφάριατος. Η υγεία από το Α ως το Ω, τα νέα φάρμακα, συμβουλές για την εγκυμοσύνη και ένα σωρό ακόμα, είναι όλα συγκεντρωμένα εδώ.

makeuseof TOPICS ANSWERS TOP LIST

MakeUseOf Answers is a Q&A forum. Our community solves your questions about anything related to the Internet and computers. It's free. Go ahead and Ask A Question!

All questions Resolved Unresolved

0 Answers
How can I access my Flipagram videos created on a different device?

By michelle.peterson on Friday, November 28, 2014

Related to video

3 Answers
Why don't I get audio output from the Bluetooth earphone paired with my Android tablet?

By Sunil on Thursday, November 27, 2014

Related to audio output, bluetooth

Τεχνολογικές ερωτήσεις

www.makeuseof.com/answers

Έχετε ερωτήσεις σε θέματα που αφορούν το pc σας; Θέλετε να μάθετε ποιο είναι το καλύτερο αντιβιοτικό; Πώς να κάνετε το μηχανήμα σας πιο γρήγορο; Για ό,τι έχει να κάνει με το ίντερνετ, την τεχνολογία και τα pc, laptop, tablet, κινητά κ.λπ., εδώ θα ανακαλύψετε ένα φόρουμ ερωταπαντήσεων που λύνει απορίες για -σχεδόν- τα πάντα. Είναι δωρεάν και όπως λένε έγκυρα τεχνολογικά sites εδώ, περισσότερο από το 95% των ερωτήσεων, απαντάται ταχύτατα. Δείτε το.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ

«Το τραγούδι ήταν πάντα ένα βήμα διακίνησης ιδεών»

■ Ο γνωστός τραγουδοποιός μιλά στις "διαδρομές" με αφορμή τη συναυλία του αύριο στο Πνευματικό Κέντρο

ΕΛΕΝΗ ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

«Πάντα το τραγούδι ήταν ένα βήμα για διακίνηση ιδεών», λέει στις "διαδρομές" ο Παντελής Θαλασσινός που αύριο θα βρεθεί στα Χανιά για μία μοναδική συναυλία με παλιά, αγαπημένα και νέα τραγούδια στο Πνευματικό Κέντρο, στις 8.30 το βράδυ.

ε αφορμή την εμφάνισή του στην πόλη μας, μιλήσαμε με τον γνωστό τραγουδοποιό για τη Μουσική σε περίοδο κρίσης και για το αν η Τέχνη μπορεί να στείλει τα δικά της μηνύματα.

Τον ρωτάμε αν πιστεύει ότι η ποιοτική μουσική θα επιβιώσει τελικά και για το εάν το κοινό έχει γίνει πιο δύσκολο ή το αντίθετο. Ο ίδιος πιστεύει ότι «ο κόσμος μπορεί να έχει γίνει πιο απαιτητικός, αλλά δεν αγαπά τη μουσική όσο την αγαπούσε. Ο κόσμος πιστεύει ότι η μουσική του χρωστάει και όχι ότι αυτός χρωστάει στη μουσική. Αυτό το λέω, επειδή άφησε τη μουσική να ευτελιστεί. Μην στηρίζοντάς την οικονομικά και ενώ είναι απαιτητικός για καινούργια πράγματα, αυτά τα καινούργια πράγματα δεν γίνονται. Χρειάζονται χρήματα οι παραγωγές. Η μουσική σαν δημιουργία, δεν πέρασε κρίση ούτε πιστεύω ότι στην Ελλάδα ποτέ ότι θα περάσει κρίση. Τραγούδια γίνονται και μάλιστα πολύ καλά. Παραγωγές δεν γίνονται, γιατί τα χρήματα που ξοδεύονται δεν εισπράττονται ποτέ».

Εχοντας μία μεγάλη διαδρομή στο έντεχνο ελληνικό τραγούδι φέτος συνεργάστηκε με τους "Grupo Compay Segundo" από την Κούβα, σε μία καινούργια διασκευή της παγκόσμιας επιτυχίας "Chan - Chan", που μόλις κυκλοφόρησε. Μάλιστα πρόσφατα ταξίδεψε στο Βέλγιο για να τραγουδήσει στη συναυλία του συγκροτήματος στο "Cirque Royal Theatre" των Βρυξελλών, συμμετέχοντας στην επανεκτέλεση του πασίγνωστου

«Η μουσική περνά μηνύματα, τα καλύτερα. Και λέω τα καλύτερα, γιατί η τέχνη κάνει μόνο καλό», λέει στις "διαδρομές" ο Παντελής Θαλασσινός.

"Chan-Chan", τραγουδώντας μαζί τους, σε ένα τσουέτο Ελληνικών και Ισπανικών. Όπως μας λέει πρόκειται για μία συνεργασία που «μου πρότεινε ο κοινός μας manager στην Ευρώπη και με χαρά δέχτηκα να φτιάξω αυτό το τραγούδι σε ελληνικό στίχο και να το τραγουδήσω. Για εμένα ήταν πρωτόγνωρη εμπειρία».

Μάλιστα οι ελληνικοί στίχοι ανήκουν στον ίδιο τον Παντελή Θαλασσινό, οι οποίοι μιλούν για ένα νησί «που 'χει για θεό το δίκιο και βασιλιάδες τα βουνά». Τον ρωτάμε αν η Τέχνη περνά μηνύματα. «Φυσικά και η μουσική περνά μηνύματα, τα καλύτερα. Και

λέω τα καλύτερα, γιατί η τέχνη κάνει μόνο καλό. Πάντα το τραγούδι ήταν ένα βήμα, για διακίνηση ιδεών και καλλιέργειας», λέει χαρακτηριστικά.

Την περίοδο αυτή ο γνωστός τραγουδοποιός βρίσκεται σε πυρετώδεις προετοιμασίες καθώς έχει στα "σκαριά" τέσσερις καινούργιες δισκογραφικές δουλειές.

«Η δουλειά, που τελειώνω τώρα και έχει προτεραιότητα, λέγεται "Αιχμάλωτοι και σκλάβοι, με τη καρδιά να παίξεις". Είναι δέκα τραγούδια σε στίχους Κώστα Φασουλά, και το θέμα τους είναι παρμένο από τα παιδικά παιχνί-

δια που παίζαμε μικροί. Παιχνίδια όπως το πατίνι, η κούκλα, τα κισκιντάκια, το κουτσό, το κρυφτό, ο πόλεμος κ.λπ.», αναφέρει.

Όσο για το τι θα ακούσουν οι Χανιώτες που θα παρακολουθήσουν τη συναυλία αύριο στο Πνευματικό Κέντρο, μας λέει ότι: «Θα ακούσουν τραγούδια απ' όλη τη δισκογραφία μου, όπως και καινούργια ολοκαίνουργια ανέκδοτα τραγούδια που με την ορχήστρα μου το προβάρουμε στον κόσμο. Επίσης δεν θα λείψουν και οι προτάσεις κι εννοώ τραγούδια που μου αρέσουν και θα ήθελα να τα επικοινωνήσω με τον κόσμο».

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΜΕΪΜΑΡΑΚΗ

Λαμπρές εκδηλώσεις για την επέτειο της Ένωσης

Με λαμπρότητα θα εορταστεί στα Χανιά, παρουσία του Προέδρου της Βουλής, Βαγγέλη Μεϊμαράκη, η επέτειος της Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα.

πως ανακοινώθηκε από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών & Μελετών "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος" ο πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων, Ευάγγελος Μεϊμαράκης, θα παραστεί στις δήμερες εκδηλώσεις για την 101η επέτειο από την Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, που θα πραγματοποιηθούν στα Χανιά αύριο και τη Δευτέρα 1η Δεκεμβρίου.

Οι εκδηλώσεις θα ξεκινήσουν αύριο στις 6:30 το απόγευμα όπου θα πραγματοποιηθεί συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου και της Εκτελεστικής Επιτροπής του Εθνικού Ίδρυματος Ερευνών και Μελετών "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος", υπό την Προεδρία του Προέδρου της Βουλής και στις 7:30μ.μ., θα ακολουθήσει η καθιερωμένη εκδήλωση του Ίδρυματος, στις εγκαταστάσεις του στη Χαλέπα.

Στο πρόγραμμα περιλαμβάνεται παραστασιακό δρώμενο με τίτλο "Ένωση. Άκου αυτή την κραυγή" από τους μαθητές της ΣΤ' τάξης του Ιδιωτικού Δημοτικού Σχολείου Ναυστάθμου Κρήτης, με υπεύθυνο τον δάσκαλο και διευθυντή του Σχολείου, Αριστόκριτο Τομαζινάκη. Ομιλητής θα είναι ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων, Ευάγγελος Μεϊμαράκης, ενώ η εκδήλωση θα κλείσει με τις αναγορεύσεις σε εταίρους του Ίδρυματος, του Δήμου Νέας Σμύρνης, της Ένωσης Κρητών Νέας Σμύρνης και του Ανδρέα Παιδαράκη.

Την επομένη, Δευτέρα 1 Δεκεμβρίου, θα πραγματοποιηθεί η κεντρική εκδήλωση που διοργανώνουν η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, ο Δήμος Χανίων και το Εθνικό Ίδρυμα "Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος" και η οποία θα ξεκινήσει με Θεία Λειτουργία και θα συνεχιστεί στις 11 το πρωί με Δοξολογία στον Μητροπολιτικό Ναό Εισοδίων της Θεοτόκου. Θα ακολουθήσει η καθιερωμένη πομπή προς το Φρούριο Φιρκά, η έπαρση της σημαίας και οι ηρωικές εκδηλώσεις θα κλείσουν με πανηγυρική ομιλία του Δημάρχου Χανίων, Τάσου Βάμβουκα. Αμέσως μετά προβλέπεται επίσκεψη στο Ναυτικό Μουσείο Κρήτης και στο Δημαρχείο Χανίων.

1η Δεκεμβρίου 1913

Ιστορικές στιγμές, ανεξίτηλες στη μνήμη όλων μας

Για το Ναυτικό Μουσείο Κρήτης

Ο πρόεδρος Εμμ. Πετράκης αρχιεπίσκοπος (Μ) Π.Ν. ε.α.

Επιμέλεια: Μαριτίνα Τσουβαλά

αρχαιολόγος - υπάλληλος Ν. Μ. Κρήτης.

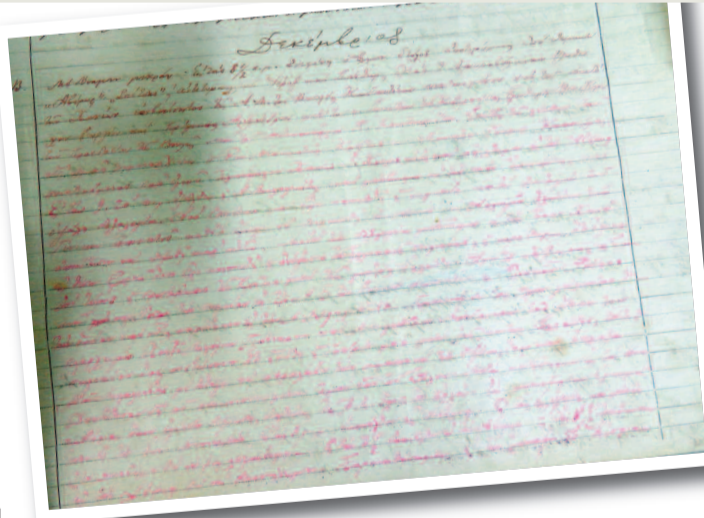
Ενας χρόνος έχει περάσει από την Ιστορική επέτειο των 100 χρόνων από την Ένωση της Κρήτης με τη μητέρα Ελλάδα. Το χρονικό αυτό διάστημα το Ναυτικό Μουσείο Κρήτης απέκτησε συν τοις άλλοις κι ένα πολύ σπουδαίο κειμήλιο: Το "Ημερολόγιον των επικρατούντων ανέμων καί συμβάντων εν τή περιφερεία του Λιμεναρχείου Χανίων από της 'Ιανουαρίου 1899 άφ' ής ανέλαβον ύπηρεσίαν ής Λιμενάρχης Χανίων" του Κεντρικού λιμενάρχου Γεωργίου Κουρκούτη, όπως και "Επίσημα Έγγραφα - Αρχεία" του ίδιου σε μορφή δεμένου βιβλίου. Τα μοναδικά αυτά αντικείμενα δωρίθηκαν από την εγγονή του λιμενάρχου Στέλλα Κουρκούτη - Lewis. Πρόκειται για μίας ξεχωριστής σημασίας δωρεά, αφού μέσω αυτών των σπανίων χειρογράφων τόσο ο ιστορικός όσο και ο απλός αναγνώστης μπορεί να συναντήσει ενδιαφέρουσες πτυχές ιστορικών γεγονότων που αφορούν την Κρήτη, τη σπουδαία αυτή χρονική περίοδο που τόσα πολλά σημαντικά γεγονότα συνέβησαν στο πολύπαθο νησί.

Παρακάτω, παρουσιάζεται η ημέρα της Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα, η 1η Δεκεμβρίου του 1913, όπως την κατέγραψε ο ίδιος ο λιμενάρχης Γ. Κουρκούτης. Πρόκειται για μία διαφορετική οπτική των γεγονότων, για την οπτική του ίδιου του λιμενάρχου, ο οποίος καταγράφει άγνωστες λεπτομέρειες της ιστορικής εκείνης ημέρας. Το Ναυτικό Μουσείο Κρήτης, το οποίο έχει ως προτεραιότητα να διαφυλάξει κάθε ιστορικό τεκμήριο, παραθέτει το παρακάτω απόσπασμα ως άλλη μία ιστορική πηγή, αποστασιοποιημένο από οποιαδήποτε ερμηνεία των ακολούθων λεγομένων.

(Φωτο)

«Κυριακή, 1η Δεκεμβρίου 1913,

Με δύναμιν μικράν εις τας 8½ π.μ., ανεφάνη ο Ελληνικός Στόλος αποτελούμενος από θωρηκτό "Αβέρωφ", "Σπέτσες" αντιτορπιλικόν, Ίεραξ και Πάνθηρ εις τας 9 ηγκυροβόλησαν, έξωθεν Χανίων επιβαίνοντος της Α.Μ. του Βασιλέως Κωνσταντίνου, συνοδευόμενου υπό του διαδόχου Γεωργίου και πρίγκιπος Αλε-

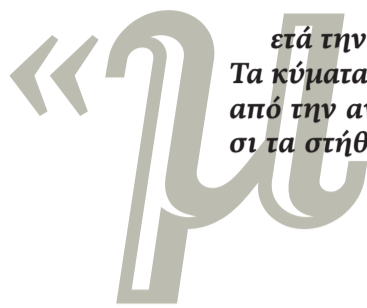
ξάνδρου μετά του προέδρου της Κυβέρνησης Ελευθερίου Βενιζέλου, του προεδρείου της Βουλής και του αντιναυάρχου Π. Κουντουριώτου. Επέβη της λέμβου υφ' ημών του λιμεναρχείου ο γεν. διοικητής της Κρήτης Λουκάς Ρούφος Κανακάκης συνοδευόμενος παρ' εμού, λιμενάρχου Χανίων Γ. Κουρκούτη και αφίχθημεν εις τον Αβέρωφ. Εις τα 9.20 π.μ. εξήλθεν η αυτού μεγαλειότης και μετέβημεν εις τον ναόν Τριμάρτυρης και υψηλή δοξολογία. Από εσπέρας μοί είχαν παραδόθη η σημαία κατά διαταγήν του γ. γενικού διοικητού, καθότι έμελλε να παρασθή εκ μέρους των αρχηγών εκόντων την απαίτηση να υψωθή παρ' αυτών. Μετά τη δοξολογίαν μετέβημεν εις τον Τοπ Χανά εις θέσιν Φιρκά όπου είχε κανονισθή η ανύψωσις της Ελληνικής σημαίας, ή παράδειγμα ότι έγινε επιτέλους η προσάρτησις της Κρήτης μετά της μητρός Ελλάδος. Άμα τη αφίξει μας, εις Φιρκά παρέδωσαν τη σημαία εις την Α.Ε. τον γενικό διοικητήν Λουκάν Ρούφον την οποία και ούτος παρέδωκεν εις την Α. Μεγαλειότητα, προσκάλεσε τους πλέον γέροντας οπλαρχηγούς Χατζημικάλην Γιάνναρη και Αναγνώστην Μάνδακα, τους έδωκεν τη σημαίαν όσων πιστεύσουν ότι πνώθη η Πατρίς μας μετά της μητρός Ελλάδας, όποτε η αυτού Μεγαλειότης, με διάταξη να παραλάβω τη σημαίαν να την υψώσω, όπερ και έπραξα. Απεδόθησαν δε αι κανονισμένα τιμαί υπό του Στόλου. Μετά μετέ-

βημεν εις τα Δικαστήρια όπου εγένετο δεξίωσης δεχθείσης της Α.Μ. όλους τας Αρχάς. Την μεσημβρίαν εγευματίσαμεν εις τον διοικητήν. Εις τας 3 μ.μ. εισήλθαν εις Αβέρωφ. Εις τας 6μ.μ. εξήλθε και μετέβη εις το Δικαστήριον διά να γίνη λαμπαδηφορία. Εις τα 7½ επανήλθεν εις τον Αβέρωφ εις τας 8½ επιβαίνων εις το Αβέρωφ διά να δειπνήσουμε. Παρακαθίσασμεν εις του τραπέζιου 56 άτομα.

Και η φύσις εκάρη διά την Ένωση της Κρήτης. Από Τρικυμίας ο καιρός μετετράπη εις γαλήνην κατά την ημέρα ταύτην. Δεν περιγράφεται ο ενθουσιασμός των παρευρεθέντων την ημέραν ταύτην εις Χανιά και η τάξις μεθ' ης η εορτή διεξήχθη. Η Α.Μ. ανεχώρησε κατενθουσιασμένος. Τα μεσάνυχτα ακριβώς ο Στόλος απέπλευσε εις Πειραιά απελευθερωθείσας ούτος της πατρίδος μας ύστερον από 370 έτη.»

Σύμφωνα με τις ιστορικές πηγές, είναι γνωστό ότι ο λιμενάρχης Κουρκούτης ήταν "παρών" κατά την ύψωση της Ελληνικής Σημαίας στο φρούριο του Φιρκά. Ο ίδιος όμως, στο παραπάνω απόσπασμα μας πληροφορεί και για όσα συνέβησαν πριν και μετά την τελετή στο φρούριο. Αναφέρει την παρουσία ιστορικών προσώπων της εποχής, όπως τον Ελευθέριο Βενιζέλο, τον βασιλιά Κωνσταντίνο, τον αντιναύαρχο Π. Κουντουριώτη. Περιγράφει μετέπειτα, τη δοξολογία που ακολούθησε στη Μητρόπολη των Χανίων καθώς αναφέρει και όσους παρευρέθηκαν στην ακόλουθη ύψωση της σημαίας, όπως τους Χατζημικάλη Γιάνναρη και Αναγνώστη Μάντακα. Ακολούθησε δεξίωση στα Δικαστήρια και το απόγευμα λαμπαδηφορία. Μετά το δείπνο στο Αβέρωφ στο οποίο παρέστη και ο ίδιος ο Κουρκούτης κατά τα μεσάνυχτα ο Στόλος αποχώρησε από τα Χανιά.

Το επιμύθιο του παραπάνω αποσπάσματος και αυτό που ο καθένας θα πρέπει να θυμάται είναι ότι η 1η Δεκεμβρίου του 1913 αποτέλεσε το τέλος των μακρόχρονων κρητικών αγώνων και ταυτόχρονα την αρχή μίας νέας εποχής για την Κρήτη και την Ελλάδα. Τόσα χρόνια προσπάθειας για να ενωθεί το νησί με τη μητέρα Ελλάδα, δεν πήγαν χαμένα και δεν πρέπει να λησμονηθούν από κανέναν Έλληνα και δη Κρητικό. Η στιγμή που κυμάτισε η ελληνική σημαία στο Φρούριο του Φιρκά, θα αποτελεί πάντα τον φωτεινό φάρο της Κρητικής Ιστορίας, που όχι μόνο θα θυμίζει σε όλους μας την αξία της Ένωσης των Κρητικών με την Ελλάδα, αλλά θα υποδεικνύει και την επιτακτική ανάγκη να παραμένουν ενωμένοι όλοι οι Έλληνες μεταξύ τους.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

«*επὶ τὴν Δοξολογίαν ἡ Βασιλικὴ πομπὴ ηγουμένου τοῦ κλήρου μετὰ τῶν εξαπτερύγων κατευθύνεται εἰς τὸν Φιρκά. Τα κύματα τοῦ κόσμου ἐπὶ μάλλον ογκούμενα κατευθύνονται πρὸς τὸ Φρούριον. Εξώσται, παράθυρα, στέγαι, κατάφορτοι ἀπὸ τὴν ἀνθρωποπλημμύραν ἐκείνην, ραίνουνσι με ἄνθη ἐνώδη τὸν Μέγαν Στρατηλάτην καὶ αἱ ζητωκραυγαὶ ογκοῦσι τὰ στήθη καὶ ὁ ἱερός ἐνθουσιασμός υγραίνει τὰ ὄμματα πάντων.*»

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ

Αναζητώντας ἴχνη τῆς Κρητικῆς Πολιτείας

Ένα ξεχωριστό φωτογραφικό ντοκουμέντο ἀπὸ τὶς 9 Δεκεμβρίου 1898 ὅταν ὁ πρίγκιπας Γεώργιος ἀποβιβάζεται στὴ Σούδα ἀναλαμβάνοντας Ὑπατος Ἀρμοστής.

Ὁ θηρεὸς τῆς Κρητικῆς Πολιτείας ποὺ συνόδευε ὅλα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ διοικητικὲς πράξεις.

Τὸ ρεπορτάζ τῆς Εφημερίδας «Ελεύθερο Βῆμα» ἀπὸ τὴν 1η Δεκεμβρίου 1913 ἀποτυπώνει με γλαφυρὸ τρόπο τὴ συγκινησιακὰ φορτισμένη ἀτμόσφαιρα τῆς τελετῆς τῆς ἔνωσης τῆς Κρήτης με τὴν Ελλάδα.

Σε λίγα λεπτά ἡ ἐλληνικὴ σημαία θὰ κυματίζει στὸ Φρούριο Φιρκά σηματοδοτώντας τὴν πολυπόθητη ἔνωση καὶ συγχρόνως τὸ τέλος τῆς Κρητικῆς Πολιτείας.

Μιας Κρητικῆς Πολιτείας ποὺ ἀφῆσε τὸ δικὸ τῆς στίγμα μέσα στὴν ἐλληνικὴ καὶ τοπικὴ ἱστορία καὶ ταυτίστηκε με τὴν περίοδο τῆς αὐτονομίας καὶ -κυρίως- με τοὺς ἀγῶνες ποὺ ἀνοίξαν τὸν δρόμο γιὰ τὴν ὀριστικὴ λύση τοῦ κρητικοῦ ζητήματος με τὴν ἐπιστροφή τῆς Κρήτης στὴν ἀγκαλιά τῆς Ελλάδας.

Ὅρισμένα ἀπὸ τὰ ἴχνη αὐτῆς τῆς περιόδου ἀναζητήσαν οἱ «διαδρομές» μέσα ἀπὸ τὸ υλικὸ ποὺ ἔχει διασωθεῖ στὸ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο Κρήτης καὶ στὸ Μουσεῖο Τυπογραφίας τῶν «Χανιώτικων νέων». Ἰχνη ποὺ μας ταξιδεύουν στὸ παρελθόν καὶ μας πᾶνε σε μίαν ἐποχὴ ποὺ ἐκλείσει τὸν κύκλο τῆς πρὶν ἀπὸ 101 χρόνια...

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΕΝΟΣ ΚΡΑΤΟΥΣ

«Τὸ Ἀυτόνομο Κρητικὸ Κράτος διήρκεσε ἀπὸ τὸ τέλος τῆς τουρκικῆς κατοχῆς τὸ 1898 μέχρι καὶ τὸ 1913, ἔτος ποὺ ἡ Κρήτη ἐνώθηκε καὶ τυπικὰ με τὴ Μῆτέρα Ελλάδα», σημειώνει ἡ ἐιδικὴ συνεργάτις τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους Ζαχαρένια Σημανδράκη στὸ σημειώμα τῆς γιὰ τὰ ἀρχεῖα ἐποχῆς τῆς Κρητικῆς

Πολιτείας ποὺ δημοσιεύτηκε πέρυσι στὸν 7ο τόμο τοῦ «Ἐν Χανίοις» με ἀφορμὴ τὴ συμπλήρωση τῶν 100 χρόνων ἀπὸ τὴν ἔνωση Κρήτης - Ελλάδας.

Ἡ Κρητικὴ Πολιτεία ὑπῆρξε περίοδος ἀνίσης καὶ ἀνασυγκρότησης μετὰ τὴν πολύχρονη Τουρκικὴ κατοχὴ σημειώνει ἡ κα Σημανδράκη καὶ διευκρινίζει ὅτι στὰ πρῶτα χρόνια οἱ Προστάτιδες Μεγάλες Δυνάμεις διατηροῦν τοὺς τέσσερις τομεῖς ποὺ εἶχαν δημιουργήσει Ἀγγλικό, Γαλλικό, Ρωσικὸ καὶ Ἰταλικό, καὶ τὰ στρατεύματά τοὺς σταθμεύουν στὸ νησί.

Πρωτεύουσα εἶναι τὰ Χανιά καὶ Ἀνώτατος Ἄρχων ὁ Ὑπατος Ἀρμοστής, θέση ποὺ καταλαμβάνει ἀπὸ τὶς 9 Δεκεμβρίου 1898 ὁ πρίγκιπας Γεώργιος.

«Τοὺς πρῶτους μῆνες τῆς διακυβέρνησης τοῦ Γεωργίου (...) διενεργήθηκαν ἐκλογές, συντάχθηκε τὸ πρῶτο Κρητικὸ σύνταγμα ποὺ ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὸ συμβούλιο τῶν πρέσβων τῶν Προστάτι-

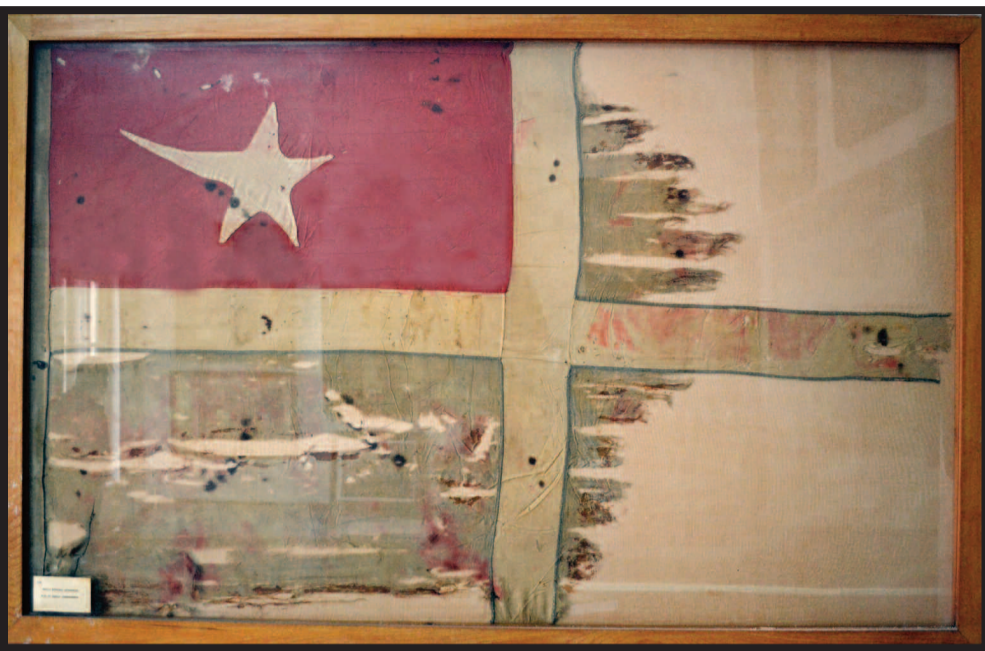
δων Δυνάμεων καὶ σχηματίστηκε ἡ πρώτη κυβέρνησις τῆς Κρητικῆς Πολιτείας με 6 συμβούλους/υπουργούς: τὸν Ελ. Βενιζέλο Δικαιοσύνης, τὸν Μ. Κούνδουρο Ἐσωτερικῶν, τὸν Κ. Φούμπ Οικονομικῶν, τὸν Ν. Γιαμαλάκη Ἐκπαίδευσης καὶ Ἐργασιαστικῶν καὶ τὸν Χ. Γιαντισαράκη Ἀσφαλείας», ἀναφέρει ἡ Στέλλα Ἀλυγιζάκη στὴν ἐιδικὴ ἐκδόση - ἀφιέρωμα γιὰ τὴν Κρητικὴ Πολιτεία ποὺ εἶχαν κάνει τὰ «Χ.Ν.» σε συνεργασία με τὸ Ἴδρυμα «Ἁγία Σοφία» τὸν Μάρτιο τοῦ 2000 καὶ προσθέτει ὅτι τὸ πολιτειακὸ καθεστῶς διασφάλιζε γιὰ τὴν Κρητικὴ Πολιτεία χωριστὴ σημαία, ἡ ὁποία ὑψώθηκε στὸ κεντρικὸ φρούριο τῶν Χανίων τὸν Φιρκά, ἐνῶ στους πολίτες ἀναγνωρίστηκε ἰδιαίτερη ἰθαγένεια.

Ἡ νέα πολιτεία εἶχε τὰ δικά τῆς γραμματόσημα, τὰ δικά τῆς ἐπίσημα ἔντυπα καὶ χωριστοὺς νόμους, ἐνῶ ἐξαιτίας τῆς ἐξωτερικῆς προστασίας δὲν μπορούσε νὰ διενεργεῖ πόλεμο πᾶρὰ μόνο ἀμυντικὸ.

Παράλληλα, κόπηκαν νομίσματα, ἰδρύθηκε ἡ Τράπεζα Κρήτης, ὁργανώθηκε ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία καὶ δημιουργήθηκε σῶμα Κρητικῆς Χωροφυλακῆς καὶ Πολιτοφυλακῆς.

Ἐνα νέο κράτος μόλις εἶχε γεννηθεῖ. Ὡστόσο, ὁ βίος τοῦ δὲν θὰ εἶναι μακρὺς. Λίγα χρόνια ἀργότερα ἡ ρήξη ἀνάμεσα στὸν πρίγκιπα καὶ τὸν Βενιζέλο θὰ ὀδηγήσουν στὴν Ἐπανάσταση τοῦ Θερίσου ποὺ θὰ δρομολογήσει τὶς ἐξελίξεις γιὰ τὴν ὀριστικὴ ἔνωση τῆς Κρήτης με τὴν Ελλάδα.

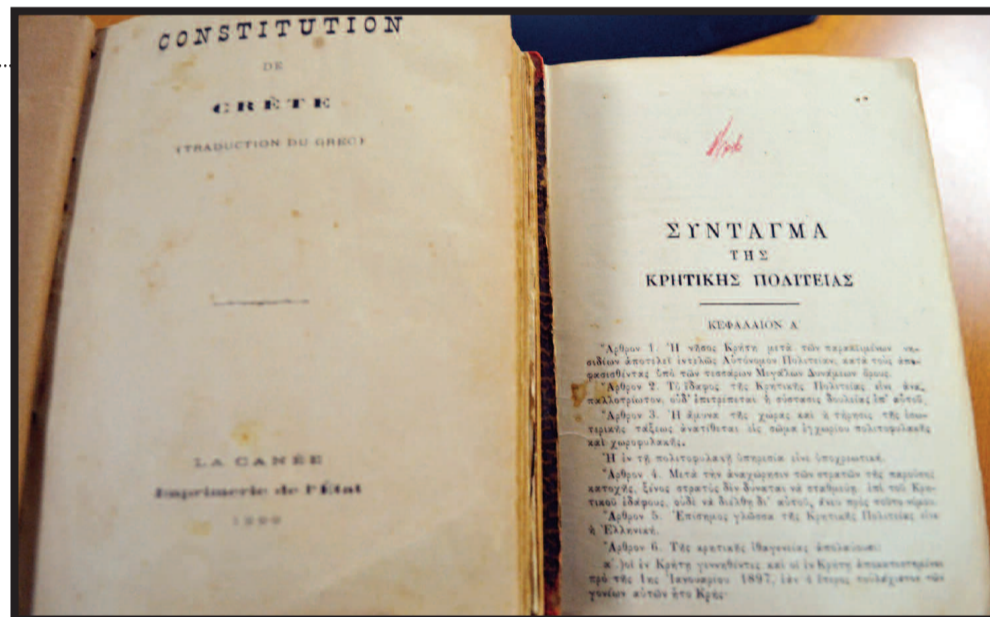
Η αυθεντική σημαία της Κρητικής Πολιτείας που διασώζεται στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης.

Η Κρητική Πολιτεία απέκτησε άμεσα το δικό της νόμισμα, την κρητική δραχμή, που συνέχισε να κυκλοφορεί και κάποια χρόνια μετά την Ενωσή. Πάνω στα νομίσματα και τα χαρτονομίσματα εκτός από τον θυρεό της Κρητικής Πολιτείας, διακρίνονται, μεταξύ άλλων, σύμβολα από την κρητική μυθολογία σε μια προσπάθεια να θεμελιωθεί η νέα ιστορική ταυτότητα της αυτόνομης Πολιτείας. Η δε έκδοση των χαρτονομισμάτων της κρητικής δραχμής γινόταν μέσα από τη νεοευσταθείσα Τράπεζα Κρήτης.

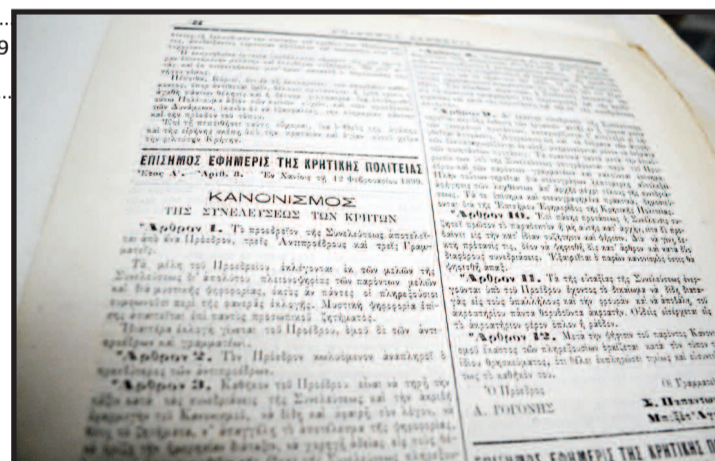
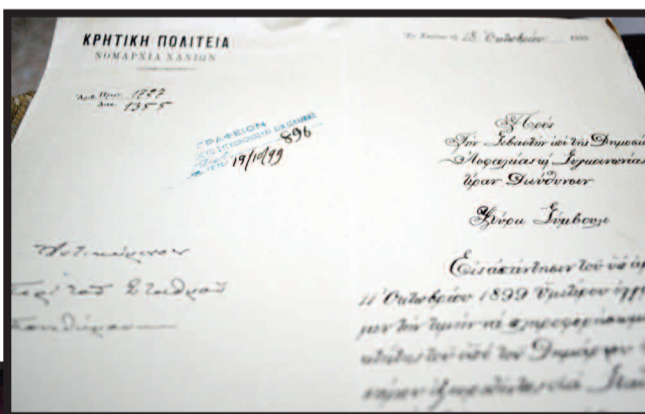
Στο 1ο άρθρο του Συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας (αυθεντικά αντίτυπα του οποίου στα ελληνικά και τα γαλλικά εκτίθενται στο Μουσείο Τυπογραφίας των "Χανιώτικων νέων") ορίζεται ότι «Η νήσος Κρήτη μετά των παρακείμενων νησίδων αποτελεί εντελώς Αυτόνομον Πολιτείαν, κατά τους αποφασισθέντες υπό των τεσσάρων Μεγάλων Δυνάμεων όρους». Το Σύνταγμα διασφαλίζει, μεταξύ άλλων, την ισονομία, την ανεξίτηρσκηία, την ελευθερία του λόγου και την προσωπική ελευθερία, ενώ στο άρθρο 9 «πας φόρος επιβάλλεται και εισπράττεται μόνον χάριν κοινού συμφέροντος, έκαστος δε συνεισφέρει δια τα δημόσια βάρη αναλόγως του εισοδήματός ή της περιουσίας του»...

Το φύλλο της επίσημης Εφημερίδας της Κρητικής Πολιτείας του 1899 όπου δημοσιεύτηκε ο "κανονισμός της συνελεύσεως των Κρητών".

Η διοικητική οργάνωση της Κρητικής Πολιτείας περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία Δήμων, ο καθένας από τους οποίους είχε τη δική του σφραγίδα για τα υπηρεσιακά έγγραφα. Μεταξύ αυτών διακρίνονται οι σφραγίδες των Δήμων Καμpanού - Σελίνου, Εννέα Χωριών κ.ά..

Πλήθος εγγράφων και υπηρεσιακής αλληλογραφίας διασώζεται μέχρι τις ημέρες μας στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης από την εποχή της Κρητικής Πολιτείας. Μέσα από αυτά μπορεί κανείς να διαπιστώσει τον τρόπο διοικητικής οργάνωσης και λειτουργίας της Αυτόνομης Πολιτείας.

Η λαϊκή τέχνη αγάπησε την Κρητική Πολιτεία, ενώ, όπως συμβαίνει πάντα, αποτύπωσε με τον δικό της τρόπο τις μεγάλες ιστορικές μεταβολές.

Από την εποχή της Κρητικής Πολιτείας διασώζονται, μεταξύ άλλων, στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης κάποιες... υπουργικές καρέκλες, που παρά το πέρασμα του χρόνου διατηρούν ακόμα κάτι από την παλιά τους αίγλη.

Μεταξύ των επίσημων εγγράφων της εποχής της Κρητικής Πολιτείας ξεχωρίζουν εκείνα του Ελευθερίου Βενιζέλου που ως σύμβουλος - υπουργός Δικαιοσύνης υπέβαλλε τις προτάσεις του προς τον Υπάτο Αρμοστή μέχρι τη στιγμή που ήρθαν σε ρήξη.

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com • no14me.blogspot.gr/

Νουθεσία Ημιόνου

» Γιάννης Αστερής

Εκδόσεις Ίνδικτος

Το βράδυ της εικοστής έκτης Νοεμβρίου του προπερασμένου έτους, λίγες ώρες προτού επιστρέψει στο διαμέρισμά όπου αντίκρισε τη σύζυγό του ξαπλωμένη και ασάλευτη στη συζυγική κλίνη, παραμορφωμένη από μια γκριμάτσα που για μια στιγμή τον τάραξε με τη θανατερή της ένταση, και ακριβώς το λεπτό (σκέφτηκε μήνες αργότερα) που η σύζυγός του, ακόμα ζωντανή και θλιμμένη, θα πρέπει να ετοιμάζε κάτι πρόχειρο για βραδινό, ο αρχιτέκτονας Γιώργος Αυγέρης έστεκε όρθιος ανάμεσα στους συνδαιτυμόνες του δικηγόρου πνευματικών δικαιωμάτων Κώστα Μάρκου και συλλογιζόταν την ιστορία του γλύπτη ο οποίος, παραλυμένος σε σημείο που να μην μπορεί να κουνήσει ούτε δάχτυλο, καθόταν νυχθημερόν μπροστά στο ημιτελές αριστούργημά του, χυμένος σε μια μαυρισμένη, ξεσκισμένη και βρομερή πολυθρόνα, με τη σκέψη ότι όχι μόνον οφείλει αλλά είναι και ικανός να χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά το βλέμμα του στη θέση της σμίλης.

Ο Γιώργος Αυγέρης θα βρει τη σύζυγό του δολοφονημένη στη συζυγική κλίνη, εκείνος έλειπε καλεσμένος σε δείπνο στο σπίτι του δικηγόρου πνευματικών δικαιωμάτων Κώστα Μάρκου. Όμως οι υποτιθέμενοι συνδαιτυ-

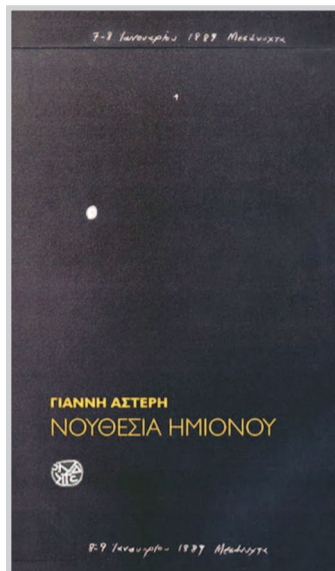
μόνες του θα αρνηθούν την ύπαρξη δείπνου στις δικαστικές και αστυνομικές αρχές. Το άλλοθι καταρρέει.

Η ιστορία του μοναχού Διονύσιου -αρχικώς εγκιβωτισμένη- διεκδικεί τις διαστάσεις που τις αναλογούν και έρχεται να συνομιλήσει με την κυρίως αφήγηση, προσδίδοντάς της στοιχεία μη αναμενόμενα εκ πρώτης και καθιστώντας εαυτό ισάξιο σκέλος του τελικού συνόλου.

Λόγος μακροπερίοδος, σμιλεμένος στη λεπτομέρεια, ικανότητα ζηλευτή -ας μην κοροϊδευόμαστε. Αναρωτιέμαι πόσες φορές να μετακινήθηκαν οι λέξεις μέχρι να ριζώσουν στη θέση τους, πόσα περάσματα μέχρι να λειανθεί εντελώς η επιφάνεια, να μη σκαλώνει ο λόγος πουθενά. Δεν αποκλείω όμως και την αβίαστη εναπόθεση μετά από πολυκαιρισμένη κύηση - τέτοια είναι η λάμψη του.

Το έδαφος υποχωρεί, η τελεία αργεί, μια λεκτική δίνη είναι αυτή που δίνει το ρυθμό. Τα σημεία στίξης διατηρούν ένα ρόλο λίγο πιο αφανή στην προκειμένη περίπτωση δίκως όμως να χάνουν την εμπιστοσύνη στην κομβικότητα της ύπαρξής τους.

Κατηφόρα, δρόμος απείρωσ δυσκολότερος του αντιθέτου της, τα χαλικάκια ακούγονται καθώς οι σόλες σέρνονται επ' αυτών και τα τρίβουν με βία στην ίδια τη γη που τα γέννησε, ο ορίζοντας παραμένει σταθερός παρά την ψευδαίσθηση της νέας αποκάλυψης

που δημιουργεί η υψομετρική διαφοροποίηση. Άφημα.

Δεν είναι μόνο πως το κείμενο το ίδιο ορίζει το ρυθμό, είναι και εκείνη η δεύτερη φωνή που, αρχικώς ανεπαίσθητα, σαν πχώ επαναλαμβάνει τις λέξεις στο κατόπι σου, φωνή που δυναμώνει όσο βυθίζεσαι στην ανάγνωση, φωνή δίχως συναίσθημα, μηχανική, σίγουρα όχι του δημιουργού, υπέρτερη του κειμένου και όχι αντικαταστάτρια αυτού.

Το ερώτημα που θέτει αρχικώς ο Αστερής είναι αν ο αναγνώστης πιστεύει τον Αυγέρη ή όχι. Το αστυνομικού χαρακτήρα ζήτημα υποχωρεί καθώς η αφήγηση αναζητά μονοπάτια πιο εσωτερικά, έτσι ο συγγραφέας επιτυγχάνει -μαεστρικά- να σπρώξει τον αναγνώστη από την ασφαλή θέση του θεατή/κριτή και να τον μετακινήσει -έστω λίγο- πιο μέσα στον ίδιο του τον εαυτό στο πλαίσιο της υλοποίησης των ξεχασμένων υποσχέσεων της λέξης ψυχαγωγία.

Βιβλία

Σιωπές για να ακούγεσαι

Μάρω Βαμβουνάκη

Εκδότης: Ψυχογιός

Κανέναν μα κανέναν δεν μπορείς να κερδίσεις, ούτε καν ένα αφελές μικρούλι παιδί, εφόσον του αφαιρείς την ελευθερία τού να μη συμφωνήσει

μαζί σου. Αν απαγορεύεις την ελευθερία στον άλλο, και βασιλιά να τον στέψεις δε θα διαρκέσει η λαμπερή συμφωνία σας. Σύντομα θα αισθανθεί δυσφορία, ότι κάπως παγιδεύτηκε και βρέθηκε εκεί που δε θέλει. Τα χρυσά κλουβιά τα ανακάλυψαν τύποι σαν τη γυναίκα της πρώτης ιστορίας μας, όμως, κλειδωμένο, ένα πουλί μαραίνεται. Ο Ελύτης γράφει πως γίνεται να φυλακίσεις ένα απδόνι αλλά δεν μπορείς να φυλακίσεις τον κελαιδισμό του. Υπάρχουν όμως προσωπικότητες τόσο ανασφαλείς, εξαρτημένες και εξωφρενικά εγωιστικές, ώστε κρατούν κλειδωμένο το απδόνι τους, έστω και άλαλο, έστω και νεκρό. Ξέρουν πολύ καλά άλλωστε την τέχνη να ταριχεύουν.

Μηχανικοί

καταρράκτες

Σώτη Τριανταφύλλου

Εκδότης: Πατάκης

Οι "Μηχανικοί καταρράκτες" είναι η ιστορία του Σαλ που, στην πραγματικότητα, είναι η Σάλλυ. Ο Σαλ ταξιδεύει μέχρι το Μεξικό

για να υποβληθεί σε επέμβαση αλλαγής φύλου, για να βρει την αληθινή του ταυτότητα και να αναλάβει την ευθύνη της. Οι "Μηχανικοί καταρράκτες" είναι μια αφήγηση για τις διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους, αλλά κυρίως για τις ομοιότητες -για τη φίλια και τον έρωτα που μπορούμε να συναντήσουμε σε απροσδόκτες στιγμές, σε απροσδόκτους τόπους. Όπως λέει ο Σαλ, «οι άνθρωποι είναι προβλέψιμοι, εκτός από τις φορές όπου είναι απρόβλεπτοι» - σ' αυτό το βιβλιάρκι οι άνθρωποι είναι, όπως πάντα και με τον τρόπο του ο καθένας, χαριτωμένοι, γεμάτοι γλυκύτητα, παιδιάτικοι κι αξιαγάπητοι.

Η Χώρα

Μανώλης Λυδάκης

Εκδότης: Αλεξάνδρεια

Οι ιστορίες αυτές είναι αληθινές. Τις ήξερα πριν μου τις διηγηθούν εκείνοι οι επισκέπτες. Τα χείλη μου ανοιγόκλειναν μαζί με τα δικά τους και η φωνή μου

αντηκούσε στη δική τους.

Ερχόντουσαν τη νύχτα. Έμπαιναν σπίτι μου γλιστρώντας μέσα από τις χαραμάδες, κάθονταν στη γωνιά σε μια καρέκλα, ένα με το σκοτάδι, και μου διηγούντουσαν τις ιστορίες τους. Υστερα φεύγανε όπως ήρθαν. Σφίγγω τα κάγκελα του παραθύρου. Μακριά διακρίνω κάποια φώτα. Είναι η Χώρα; αναρωτιέμαι. Έρχεσαι δίπλα μου, κοιτάς δέθην αδιάφορα έξω. Μαντεύεις τη σκέψη μου. «Δεν υπάρχει Χώρα», μου λες ξερά. «Και οι ιστορίες αυτές είναι φανταστικές. Ας πούμε ότι επανευρισκόμαστε την πραγματικότητα, και καμιά φορά πέφτουμε διάνα». Νιώθω τα κάγκελα σιγά σιγά να χαλαρώνουν. Ακόμα λίγες μέρες. Σκέφτομαι να σε επισκεφθώ μια νύχτα, την ώρα που κοιμάσαι. Μη φοβηθείς. Θα σου διηγηθώ μια ιστορία, την πιο παράξενη, την πιο στενάχωρη απ' όλες. Τη δική σου. Και τότε, θες δε θες, θα με πιστέψεις.

Αντίο Βερολίνο

Κρίστοφερ Ίσεργουντ

Εκδότης: Μεταίχμιο

Με φόντο τη δεκαετία του '30, το Αντίο Βερολίνο ξαναζωντανεύει τη λάμψη και τον βούρκο, την υπερβολή και την καταπίεση της βερολινέζικης κοινωνίας. Ο

Ίσεργουντ σκιαγραφεί ανθρώπινες ζωές που απειλούνται από την άνοδο του ναζισμού: μια πλούσια εβραία κληρονόμο, τη Νατάλια Λαντάουερ, ένα ομοφυλόφιλο ζευγάρι, τον Πίτερ και τον Ότο, και ένα χαμένο παιδί της αγγλικής καλής κοινωνίας, την έξοχα παρακμαϊκή Σάλι Μπόουλς. Στο βιβλίο βασίστηκε η θρυλική κινηματογραφική ταινία Καμπαρέ (1972), η οποία απέσπασε συνολικά οκτώ βραβεία Όσκαρ με πρωταγωνίστρια ως Σάλι Μπόουλς τη Λάιζα Μινέλι.

ΣΤΟ Κ.Π.Δ. ΛΕΝΤΑΡΙΑΝΩΝ

Δράση φιλιαναγνωσίας

Το Κέντρο Παιδικής Δημιουργίας Λενταριανών του Δ.Ο.ΚΟΙ.Π.Π. του Δήμου Χανίων θα πραγματοποιήσει σήμερα Σάββατο στις 11π.μ. συνάντηση παιχνιδιού και εικαστικής δημιουργίας με αφορμή την αφήγηση του παραμυθιού "Ο πιγκουίνος που ήθελε να πετάξει" του Karl Ruhmann.

Ένα ονειρικό παραμύθι που προβάλλει με υπέροχο τρόπο την δύναμη της θέλησης... Με την Αιμιλία Κατράκη νηπιαγωγό.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

"Ο λαίμαργος Άγιος Βασίλης"

της Μαρίας Κλίνν

Η παρουσίαση του βιβλίου "Ο Λαίμαργος Άγιος Βασίλης" της Χανιώτισσας Μαρίας Κλίνν θα γίνει τη Δευτέρα 1 Δεκεμβρίου και ώρα 8 μ.μ. στο ιστορικό καφέ "Κήπος". Την εκδήλωση διοργανώνουν οι εκδόσεις "Ηρα εκδοτική" και το καφέ "Κήπος".

"Η πόλη έχει ρεπό"

του Πασχάλη Πράντζιου

Το νέο βιβλίο του Πασχάλη Πράντζιου: "Η πόλη έχει ρεπό" θα παρουσιαστεί στα Χανιά, την Τετάρτη 3 Δεκεμβρίου στις 7 μ.μ. στο ιστορικό καφέ "Κήπος".

Την εκδήλωση διοργανώνουν το βιβλιοπωλείο της Ηλέκτρας Πετράκη (Χατζημικήλη Γιάνναρη 68, Χανιά) και οι εκδόσεις Ωκεανίδα.

Για το βιβλίο θα μιλήσει η φιλόλογος Ελένη Πατηνωτάκη, ενώ η δημοσιογράφος Μαρία Βούλγαρη θα συνομιλήσει με τον συγγραφέα. Αποσπάσματα θα διαβάσει ο Λεωνίδας Μανωλικάκης, ηθοποιός - σκηνοθέτης. Μουσική: Κώστας Κωστούρακης - τραγούδι: Χαρίκλεια Ντερμανάκη.

Επεξεργασία - σκηνοθεσία video: Μάνθος Χριστοδουλάκης.

της ΜΑΡΙΑΣ
ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ
mariamystakidou@gmail.com

Είναι αναμφίβολα ζωντανός θρύλος στα μουσικά δεδομένα. Με καριέρα που ξεπερνά τα ελληνικά σύνορα και παγκόσμια βραβεία για τις υπέροχα μελωδικές δουλειές του. Ο Γιώργος Χατζηνάσιος όμως είναι όμως και κάτι πολύ σημαντικότερο: ένας γλυκύτατος άνθρωπος, που παρά τη φήμη και την αναγνωρισιμότητά του παραμένει πάντα προσηνής, φιλικός και εγκάρδιος. Συναντηθήκαμε χθες, λίγες ώρες προτού δώσει “ρεσιτάλ” στο ιστορικό Καφέ “Κήπος” και μιλήσαμε για μουσική, για την οικογένειά του, τη ζωή του, αλλά και για τις “προβλέψεις” που είχε κάνει όσον αφορά τους τραγουδιστές και την κατάσταση στη χώρα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΤΖΗΝΑΣΙΟΣ:

«Τα τραγούδια σήμερα είναι έρμιαια της προχειρότητας»

«Στην πραγματικότητα τα reality στερούν από τα παιδιά το όνειρο. Τους στερούν το άπλοθι της ευκαιρίας. Δεν μπορούν καν να πουν αυτά τα παιδιά πως δεν είχαν μια ευκαιρία»

συμβόλαιο θέλω να μπει και το δικό μου όνομα, αλλά είναι και η τελευταία φορά που συνεργαζόμαστε. Και κάπως έτσι σταμάτησα, Βέβαια από τότε κάνω άλλα πράγματα εξίσου ενδιαφέροντα, συναυλίες, μουσική για τηλεόραση, κινηματογράφο, soundtracks...

Από τους συνθέτες της εποχής σας, είστε ανάμεσα στους πιο σεμνούς. Δεν είχατε ποτέ ακουστεί σε κουτσομπολιό, σε “σκάνδαλο”. Ήταν τότε πιο “αγνοί” οι καιροί ή είναι απλά θέμα ανθρώπου;

«Είναι θέμα χαρακτήρα. Και θέμα συντρόφου. Με τη Μαρία τη γυναίκα μου ταιριάζουμε πολύ σε αυτό. Ποτέ δεν δώσαμε δικαιώματα και πάντα ήμασταν αγαπημένοι. Εχουμε 3 παιδιά, μια δεμένη οικογένεια. Αν αρχίσεις να τσιλιμπουρδίζεις και να μπερδεύεις δουλειά με σχέσεις, έχει καθεί η μπάλα. Ποτέ μου δεν ενδιαφέρθηκα να ανακατέψω τη δουλειά με οτιδήποτε άλλο. Και έτσι έμεινα έξω από όλα αυτά», μου απαντά αφοπλιστικά και προσθέτει: «τώρα όλοι παντρεύονται, χωρίζουν. Οι σχέσεις είναι περιστασιακές και μοιάζει σαν τίποτα να μην κρατάει. Είχα γράψει και ένα τραγούδι για αυτό. Δεν έγινε... μεγάλη επιτυχία, άλλα είναι... προφητικό, λέει:

Δε φταίμε εμείς/ φταίει η αγάπη που ξεφτίζει σαν φτερό/ δε φταίει κανείς/ φταιν’ οι καρδιές που δεν αντέχουν στον καιρό.

Τον ακούω να τραγουδάει a capela στο αίθριο του Καφέ Κήπος και θυμάμαι την τελευταία φορά που τον είχα δει να τραγουδά. Ήταν στο “Ταμπού”, σε μια συνεργασία του με τον Στέφανο Κορκολή.

Γιατί δεν υπάρχουν και σήμερα τραγούδια όπως το “μάθημα σολφέζ”, ο “ανθρωπάκος”, “η 11η εντολή”, που όσα χρόνια και να περάσουν, μόλις ακούσουμε τη μουσική

τους, πάντα τα σιγοτραγουδάμε;

Η τεχνολογία ήταν εκείνη που άλλαξε τα πράγματα. Με την τεχνολογία μπορούσε ο καθένας να φτιάξει μια μελωδία. Κάπως έτσι άλλαξε η μελωδική αντίληψη και έγινε πιο “τεχνοκρατική”. Για να φτιάξουμε εμείς ένα τραγούδι, χρειαζόταν να συνεργαστούμε τουλάχιστον 3 άνθρωποι. Ενας έγραφε τους στίχους, ένας τη μουσική, ένας τραγουδούσε. Κάθε τραγούδι έκλεινε μέσα του το καλύτερο από 3 ανθρώπους. Κάθε κομμάτι έβγαινε μέσα από ωριμότητα και πάντρεμα αξιών. Και μετά ήταν ο παραγωγός. Ένα τρίτο αυτί που άκουγε το αποτέλεσμα και μας έλεγε «μήπως να αλλάξουμε κάτι εδώ; δείτε πάλι αυτό το σημείο...». Σήμερα τα τραγούδια είναι έρμιαια της προχειρότητας. Δεν είναι δυνατόν ένας μόνο άνθρωπος να τα κάνει όλα. Και να γράφει στίχους και να γράφει μουσική και να τραγουδάει. Η μάλλον είναι δυνατόν, αλλά το τραγούδι που θα προκύψει δεν είναι σαν και αυτά που “δουλεύονταν” από τόσους ανθρώπους. Είναι λογικό.

Δυο από τα τρία παιδιά σας ζουν και δουλεύουν στο εξωτερικό. Τι θα συμβουλευάτε κάποιο παιδί που θα σας έλεγε σήμερα πως θέλει να ασχοληθεί με το τραγούδι;

«Θα του έλεγα ότι είπα και στο Χρήστο (σ.σ: τον γιο του), “Να πάει στη Σιγκαπούρη”, μου λέει γελώντας. «Όταν ο Χρήστος μου είπε πως ήθελε να ασχοληθεί με το τραγούδι, δεν μπορούσα φυσικά να τον αποτρέψω, του είπα όμως πως πρώτα θα πρέπει να σπουδάσει κάτι και να πάρει ένα πτυχίο. Ευτυχώς με άκουσε. Καριέρα στο τραγούδι δεν έκανε τελικά, όχι γιατί δεν το άξιζε, αλλά γιατί η κατάσταση δεν το ευνοεί. Και τελικά πήγε στη Σιγκαπούρη, και εργάστηκε σε μια ναυτιλιακή

εταιρεία. Τώρα είναι στο Λονδίνο και εργάζεται στα ναυτιλιακά. Σήμερα, όσοι λένε πως θέλουν να γίνουν τραγουδιστές ψάχνουν για εύκολο χρήμα και γρήγορη δόξα. Γι αυτό και έχουν “επιτυχία” όλα αυτά τα reality τραγουδιού. Από εκεί όμως σχεδόν όλοι βγαίνουν καλλιτεχνικά “πτώματα”, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Στην πραγματικότητα αυτά τα reality στερούν από τα παιδιά το όνειρο. Τους στερούν το άλλοθι της ευκαιρίας. Δεν μπορούν καν να πουν αυτά τα παιδιά πως δεν είχαν μια ευκαιρία. Ελάχιστες είναι οι εξαιρέσεις όσων έκαναν καριέρα μέσα από αυτά τα παιχνίδια.

Υπάρχει κάτι για το οποίο να έχετε μετανοιώσει; Κάποιο απωθημένο για μια δουλειά, για μια συνεργασία που για κάποιον λόγο δεν κάνατε;

Σκέφτεται αρκετά λεπτά και μου λέει «όχι, όχι, ό,τι έκανα ήταν μετά από μεγάλη σκέψη. Και οι συνεργασίες μου και οι δουλειές μου, όλα. Ενα πράγμα είναι μόνο που με “τσιγκλάει” και θα με “τσιγκλάει” πάντα. Μου είχαν πει κάποτε πως έπρεπε να φύγω στο εξωτερικό. Πως εκεί θα έκανα πραγματικά μεγάλη καριέρα. Όμως ο έρωτας με κράτησε εδώ. Ήθελα να είμαι με τη Μαρία, με τα παιδιά μου. Εβαλα πάνω από όλα την οικογένειά μου. Και να σου πω και κάτι; Πες ότι πήγαινα έξω και τελικά έκανα τεράστια καριέρα. Μπορεί όμως να μην ήμουν με τη Μαρία, να είχαμε χωρίσει, ή τα παιδιά μου να είχαν διάφορα προβλήματα όπως τα παιδιά των πολύ διασήμων που βλέπουμε και λυπόμαστε. Δεν αλλάζω την απόφασή μου. Με τρώει το τι θα γινόταν “αν” αλλά η ζωή δεν προχωράει με τα “αν”.

Πείτε μου μια δουλειά σας που θα θέλατε να επαναλάβετε. Που σας στιγμάτισε και τη θυμάστε με αγάπη και νοσταλγία.

«Τη συναυλία που έκανα στις πυραμίδες της Αιγύπτου» μου απαντά χωρίς δεύτερη σκέψη. «Τον “Μέγα Αλέξανδρο”. Ήταν ένα μαγικό συναίσθημα: βρισκόμουν στο χώρο απ’ όπου πέρασε ο Μέγας Αλέξανδρος, είχα περί τα 180 άτομα παγκοσμίου φήμης που διεύθυναν και ακουγόταν το έργο μου σε χιλιάδες θεατές. Ήταν ένας ευτυχισμένα ανατριχιαστικός χώρος. Συναισθηματικά φορτισμένος...».

Και η όπερα El Greco; Τι γίνεται με αυτή τη δουλειά;

Είχαμε κάνει πρόβες, το έργο είναι σχεδόν έτοιμο. Δυστυχώς έχει “κολλήσει” στα γραφειοκρατικά. Έπρεπε ήδη να έχει ανεβεί. Όμως υπάρχουν “κολλημένα” που ελπίζω να ξεπεραστούν και μέσα στο 2015 να παρουσιαστεί. Είναι υπέροχη δουλειά.

Έχετε μια εγγονή από την Άννα, και τον μικρό Γιώργο από τη Μαργαρίτα. Τι είναι εκείνο που εύχεστε να “κλέψουν” τα εγγόνια σας από σας; Κάτι χαρακτηριστικό από τον παππού τους που θα θέλατε με την ψυχή σας να έχουν τα εγγόνια σας.

Χαμογελά, βλέπω εκείνη τη λάμψη στα μάτια του, τη λάμψη που όλοι οι περήφανοι μπαμπάδες και παπούδες έχουν, και μου απαντά με καμάρι «ο εγγονός μου ο Γιώργος, έχει εμφανισιακά τον τύπο του Μακεδόνα», «σας μοιάζει πολύ» του λέω. «Η Μάρω πάλι (σ.σ: η εγγονή του) εύχομαι να πάρει από τη Μαρία (σ.σ: τη γυναίκα του) την ικανότητα να φτιάξει μια υπέροχη και δεμένη οικογένεια».

Πρόερχεστε από μια οικογένεια καλλιτεχνών. Ο μπαμπάς σας οφονίστας -από τους καλύτερους της εποχής- ο παππούς ζωγράφος. Ήταν η πορεία σας η επαγγελματική κατά κάποιο τρόπο “προδιαγεγραμμένη”;

Εκείνη την εποχή, τα παιδιά, ακολουθούσαν συνήθως το επάγγελμα του γονιού. Στην οικογένεια ήμασταν 3 αγόρια -εγώ ο μεγαλύτερος. Κάποια στιγμή, ήμουν γύρω στα 6, ο πατέρας μου με άκουσε που σιγοψιθύριζα μελωδίες και διαισθάνθηκε ότι είχα κλίση στη μουσική. Μου είπε λοιπόν πως θα με κάνει μουσικό. Και με ρώτησε τι θέλω να μάθω, βιολί ή πιάνο. Εγώ πιτσιρικάς, έβλεπα τους βιολιστές που είχαν στο λαιμό ένα σημάδι, εκεί που ακουμπούσε το βιολί, που έμοιαζε με έκζεμα. Οπότε του είπα, όχι βιολί μπαμπά, θέλω να μάθω πιάνο. Και κάπως έτσι ξεκίνησα.

Σε ηλικία 6 ετών...

Ναι, σε ηλικία 6 ετών. Θυμάμαι έπαιζα πιάνο και έκλαιγα. Γιατί έβλεπα τα άλλα παιδιά να παίζουν έξω μπάλα, και εγώ έπρεπε να διαβάζω. Και δεν με ένοιωζε τόσο για τα άλλα παιδιά που έπαιζαν μπάλα, αλλά ήταν και τα αδέρφια μου που επίσης προτιμούσαν να παίζουν από το να μελετούν.

Είναι δύσκολο για ένα παιδάκι να πειθαρχήσει σε τέτοια ηλικία. Αλλά και πάλι αν δεν θέλατε πραγματικά να ακολουθήσετε αυτό τον δρόμο θα τα είχατε παρατήσει. Ετσι δεν είναι;

Ναι κάπως έτσι είναι. Εγώ μάλλον είχα το “μικρόβιο”. Είμαι ένα “κράμα” χαρίσματος και διαπαιδαγωγήσης.

Η πίεση για μελέτη δεν σας βγήκε σε κακό τελικά...

Όχι, όχι. Εγίνα περιζήτητος πιανίστας. Από τα 13 με ζητούσαν για να παίξω σε μαγαζιά. Και έβγαζα καλό μεροκάματο. Πήγαινα σχολείο, γυμνάσιο, και δούλευα. Βέβαια τότε, τη δεκαετία του '50, το μεροκάματο πήγαινε στον πατέρα μου. Ήταν δύσκολο τότε για μια οικογένεια να τα βγάζει πέρα. Κάπως έτσι είναι και σήμερα. Αν όχι χειρότερα.

Και τελικά; Πώς από τα μαγαζιά της Θεσσαλονίκης φτάσατε στην Αθήνα;

Είδα πως αν έμεινα στη Θεσσαλονίκη θα έμεινα στάσιμος επαγγελματικά. Έπρεπε λοιπόν με κάθε τρόπο να κατέβω στην Αθήνα. Και έτσι, παρά το ότι στην πραγματικότητα ήμουν μουσικός τζαζίστας, ακολούθησα ένα συγκρότημα λαϊκό, του Πάνου Γαβαλά. Φτάσαμε λοιπόν στην πρωτεύουσα, παίξαμε σε κάποιο μαγαζί, αλλά ήμασταν άτυχοι, το μαγαζί αυτό έκλεισε σε μια βδομάδα, δεν πήγε καλά το σχήμα. Ευτυχώς για μένα, με είχαν ακούσει να παίζω μουσικοί από την ορχήστρα του Μουζάκη. Τους έλειπε ένας πιανίστας, τους άρεσα και ζήτησαν εμένα. Κάπως έτσι ξεκίνησα.

Έχετε μια πορεία καλλιτεχνική που ξεπερνά τα 45 χρόνια. Με ισάριθμους αν όχι περισσότερους δίσκους. Νομίζω ο τελευταίος ήταν το 1991 με τον Πάριο. Τί συνέβη και από τότε σταματήσατε;

Ήταν το “Επίθεση αγάπης” με τον Πάριο, ναι. Μου είπαν λοιπόν τότε, ότι πια τα ονόματα των συνθετών να μην μπαίνουν στα εξώφυλλα των cd, να προβάλλονται περισσότερο οι τραγουδιστές... Και τους απάντησα πως εντάξει, αυτή τη φορά εφόσον είχαμε

Παιδότοπος

Ε' ΤΑΞΗ ΔΗΜ. ΣΧ. "ΜΑΥΡΟΜΑΤΑΚΗ"

Μάθημα Δημοκρατίας

Επιμέλεια:
**ΒΑΓΓΕΛΗΣ
ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ**
Kakatsakis@sch.gr

Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο!

Με αφορμή τη φετινή επέτειο της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, τα παιδιά της Ε' τάξης του Δημ. Σχ. των Εκπαιδευτηρίων "Μαυροματάκη" είχαν όπως μου γράφει ο δάσκαλός τους, ο φίλος μου ο Κώστας ο Μανωλάκης, στο σημείωμα με το οποίο συνόδευσε τις εργασίες που μου έστειλε, μια ιδέα.

Επειδή, πιστεύουν, λέει ότι σε μια δημοκρατία δεν είναι σωστό να μένει κανείς απαθής, αποφάσισαν, ύστερα από μια σχετική συζήτηση που έγινε, να εκφράσουν τη γνώμη τους κι έτσι προέκυψαν κάποιες σκέψεις, άλλες πιο συνθηματικές, άλλες πιο ποιητικές κι άλλες πιο φιλοσοφικές σχετικά με το μήνυμα της Επετείου του Πολυτεχνείου. Παράλληλα, ωστόσο, έκαναν και κάτι άλλο. Εικονογράφησαν αφού πρώτα μελέτησαν σε βάθος, έχοντας σε

ρόλο εμπνευστική τον δάσκαλό τους, το "ξεχασμένο" τραγούδι "Κοίτα με στα μάτια" (στίχοι Νίκου Γκάτσου, Μουσική Μ. Χατζηδάκη, Ερμηνεία Δ. Γαλάνη), και το παρουσίασαν επίσης στη γιορτή του σχολείου τους. «Επισυνάπτουμε τα αποτελέσματα της δουλειάς μας, που αν κρίνετε ότι αξίζουν, θα χαρούμε πολύ να τα δούμε στον Παιδότοπο, που πάντα μας επιφυλάττει ευχάριστες εκπλήξεις» μου γράφει μεταξύ των άλλων, στο ηλεκτρονικό του μήνυμα ο δάσκαλός τους. Αξίζουν και παραξίζουν, Κώστα, μόνο που δεν χωρούν όλες οι ζωγραφιές... Να χαιρέσαι τους μαθητές σου και να σε χαιρόνται! Πάντα αξιολογώ!

Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Β.Θ.Κ.

ΚΟΙΤΑ ΜΕ ΣΤΑ ΜΑΤΙΑ

Κοίτα με στα μάτια ...

Κοίτα με στα μάτια

Κοίτα με στα μάτια κι έλα πιο κοντά
άγια μου καρδιά κι αγαπημένη
άκουσα κι απόψε πόρτα να χτυπά
πέτρες θα κυλάν οι πεθαμένοι.

Πώς να το ξεχάσω κείνο το παιδί
στο περιβολάκι τ' Αϊ Νικόλα;
Έπινε τον ήλιο σαν κλωρό κλαδί
πριν το θυμηθούν τα πολυβόλα.

Κοίτα με στα μάτια και με το σουγιά
πάρε από τη φλέβα μου μελάνι
γράψε τ' όνομά του στην αστροφεγγιά
χέρι φονικό να μην το φτάνει.

Πού είσαι Πέτρο; Πού είσαι Γιάννη;
Στου κάτω κόσμου το σιντριβάνι.
Νεράκι πίνω να λησμονήσω.
Γύρισε πίσω! Γύρισε πίσω!

(Στίχοι: Νίκος Γκάτσος / Μουσική: Μάνος Χατζηδάκης / Ερμηνεία: Δήμητρα Γαλάνη)

Πώς να σε ξεχάσω/ καπμένη
φοιτητή;/ που πέθανες πριν χρό-
νια/ για να έχω ελευθερία/ για να
έχουμε δικαιώματα/ για να μην
υπάρχει ρατσισμός.

Μιχαήλ Μαριάντα

πριν το θυμηθούν τα πολυβόλα.

Τα παιδιά στο Πολυτεχνείο μάς δίδαξαν ότι οι νέοι άνθρωποι έχουν τη δύναμη στα χέρια τους. Οι νέοι συμβολίζουν το μέλλον. Αυτοί είναι το μέλλον του κόσμου. Πρέπει να τηρούμε τους νόμους, να διεκδικούμε τα δικαιώματά μας, να φροντίζουμε ο καθένας ξεχωριστά και όλοι μαζί για το καλό του κόσμου και για να έχουμε δημοκρατία.

Μυλωνάς Παναγιώτης

Κάτω οι φασίστες! Ζήτη η δημοκρατία!! Θέ-
λουμε να γίνονται εκλογές, να υπάρχει δημο-
κρατική κυβέρνηση που θα την έχει εκλέξει ο
λαός, να υπάρχει ελευθερία του Τύπου, το δι-
καίωμα της ελεύθερης έκφρασης και του συν-
δικαλισμού. Ζήτη η δικαιοσύνη.

Βυζηράκης Μανώλης

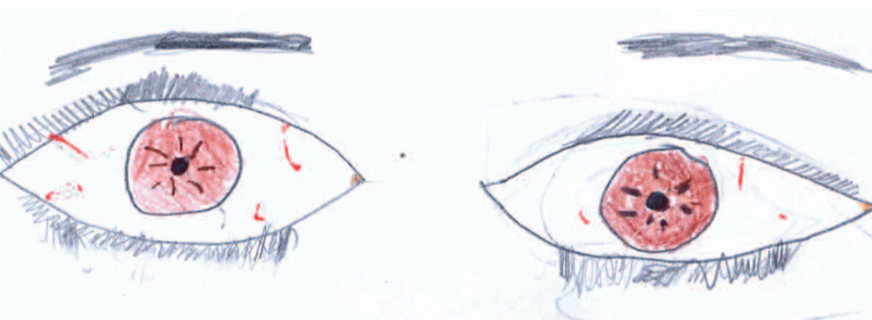
... κι έλα πιο κοντά

Πιστεύω πως το καλύτερο θα ήταν να μην
υπάρχει Χούντα και να υπάρχει δημοκρατία.
Πρέπει να υπάρχει δικαιοσύνη και να μη χρει-
άζεται να πεθαίνουν τόσοι άνθρωποι για να
ζούμε εμείς καλύτερα.

Γκρηρ Γιώργος

Τα τανκς περνούν χωρίς εμπόδια / δε θέλω
ολιγαρχία / κι όλοι οι φοιτητές φωνάζουν: /
Ψωμί, παιδεία, ελευθερία / Αστεράκια, αστερά-
κια / ας λάμπουν τα λαμπάκια / Ο φασισμός ας
φύγει / αλλά η ελευθερία να μην ξεφύγει / Παι-
δεία και ευχαριστία / μα και όμως ελευθερία /
χαρά και φόβος δεν πάνε μαζί / ας λάμψει ο κό-
σμος σαν την αυγή.

Μαρώνη Ιβάννα

Κοίτα με στα μάτια και με το σουγιά

Πρέπει να αγωνιζόμαστε για να μπορούμε να
μιλάμε με ελευθερία. Να μπορούμε να ψηφι-
ζουμε. Να τηρείται δικαιοσύνη.

Πριπάκη Μαρία Ιωάννα

Στη δημοκρατία μπορούμε
να λέμε ελεύθερα τη γνώμη
μας. Η Χούντα φιμώνει το λαό
και φοβάται να μιλήσει κανείς.
Κάποιοι κάνουν πως δε βλέ-
πουν ή πως δεν ακούνε αλλά
αυτό δεν είναι σωστό. Στη δη-
μοκρατία πρέπει να σκεφτό-
μαστε και ν' αποφασίζουμε
εμείς και όχι άλλοι για μας.

Μπολάκης Ιωσήφ

άκουσα κι απόψε πόρτα να χτυπά

πέτρες θα κυλάν οι πεθαμένοι.

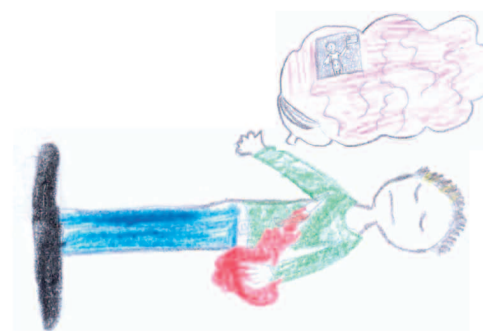
Πώς να το ξεχάσω κείνο το παιδί

Δε θέλω ποτέ ξανά η χώρα μου να έχει δικτα-
τορία. Δε θέλω να μου επιβάλλουν οι άλλοι τι
να κάνω στη ζωή μου. Θέλω να λέω τη γνώμη
μου ελεύθερα.

Μανωλάκης Μάνος

Όλοι θέλουμε να έχουμε ει-
ρήνη και ελευθερία. Δε θέ-
λουμε πόλεμο, δε θέλουμε
ρατσισμό και δε θέλουμε
χούντα. Γι' αυτό: "Ναι στην
Ελευθερία!", "Ναι στην Ει-
ρήνη!" και "Όχι στον Πόλεμο!".

Παπαδογιωργάκης
Λευτέρης

πάρε από τη φλέβα μου μελάνι

Τα παλιά μας Ελληνόπουλα που ήταν φοιτη-
τές στο Πολυτεχνείο μάς στήριξαν σαν τους μι-
κρούς λεβέντες. Έδωσαν το αίμα τους για μας
που είμαστε εδώ. Γι' αυτό τώρα δεν είμαστε
ακόμα σκλαβωμένοι και έχουμε δημοκρατία.

Λαμπρινού Σοφία

Για ποια γυναικεία φορεσιά

ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΟΚΟΛΟΓΙΑΝΝΗ

aspasia.kokoloyianni@gmail.com

Ενα κομμάτι της γυναικείας κρητικής φορεσιάς που έχει διασωθεί τόσο σε Μουσεία του εξωτερικού όσο και σε Μουσεία της Ελλάδας είναι η φούστα ή το φουστάνι ή το ρούχο ή το πο(υ)κάμισο. Ολοι αυτοί οι όροι χρησιμοποιούνται στη βιβλιογραφία για να περιγράψουν ένα ένδυμα, το οποίο σε λίγες περιπτώσεις έχει διασωθεί ακέραιο, του οποίου δεν γνωρίζουμε με βεβαιότητα τη χρήση μέσα σε ένα ενδυματολογικό σύνολο, η αξία του όμως διέσωσε το πολυτιμότερο μέρος του: τον ποδόγυρο.

Παρατηρώντας ρούχα και από άλλες περιοχές της Ελλάδας που έχουν την αντίστοιχη αναγεννησιακή μορφή καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι χρειαζόμαστε τρία επίπεδα ρουχισμού: Το εξώφορο ρούχο, το μεσόφορο ρούχο και το εσώφορο ρούχο. Θα μπορούσαμε να εικάσουμε, ακολουθώντας την παραπάνω λογική, ότι κάτω από την καρπέτα ή την κούδα ή τη σάρτζα (στην πρώιμη κρεμαστή μορφή της) φορέθηκε ένα μεσόφορο ρούχο που ακολουθεί την κοψιά του εξώφορου με πλούσια κεντημένο ποδόγυρο, ο

Κρητικό φόρεμα με κεντημένο ποδόγυρο από πολύχρωμα μετάξια, η φούστα του φορέματος είναι προσαρμοσμένη σε αμάνικο πανωκόρμι, οι πρώτοι μελετητές του αντικειμένου (Wace και Dawkins) υπέθεταν ότι θα συνοδευόταν από κάποιο είδους κοντό πανωφόρι, εικόνα όπως αυτή δημοσιεύτηκε σε

άρθρο του Walter Hauser σχετικά με τα κεντήματα των ελληνικών νησιών.

Ρούχο αντίστοιχου ύφους με γεωμετρικό κέντημα στον ποδόγυρο, φαίνεται ότι το κομμάτι υφάσματος πάνω από το κέντημα είχε αντικατασταθεί απ' άλλο ύφασμα με κοφτό κέντημα όσο το ρούχο ήταν ακόμη σε χρήση, τα δύο κομμάτια χωρισμένα πλέον βρίσκονται στο Μουσείο "Victoria and Albert" και ανήκουν στη συλλογή Sandwith. Εδώ παρουσιάζεται όπως μελετήθηκε και δημοσιεύτηκε από την Pauline Johnstone.

Αναγεννησιακό κρητικό φόρεμα του οποίου ο ποδόγυρος είναι κεντημένος με μπλε μετάξι από τη συλλογή "Sandwith" του Μουσείου "Victoria and Albert".

οποίος αποκαλυπτόταν, όταν το κόκκινο ξωφόρι ανασκουμπωνόταν και από κάτω ένα τρίτο εσώφορο ρούχο που ακολουθεί και αυτό την ίδια γραμμή. Θα αποτελούσε αυτή η υπόθεση - εξήγηση και του γεγονότος ότι κανείς από τους περιηγητές που περιέγραψαν ένδυμα με το αντίστοιχο σχήμα, δεν είδε τους τόσο εντυπωσιακούς ποδόγυρους που στόλιζαν τα κρητικά αναγεννησιακά φουστάνια.

Πρόκειται για φορέματα σε υπόλευκο χρώμα από λινοβάμβακο ύφασμα, με ολοκέντητους ποδόγυρους, των οποίων το πλάτος έφτανε συνήθως τα 3,5 μέτρα και στερεώνονταν στους ώμους των γυναικών. Τα ρούχα αυτά αποτελούνταν από 5 φύλλα υφάσματος, το πλάτος του κάθε φύλλου ποίκιλε από 60 έως 70 εκατ. και ο κάθε ποδόγυρος είχε ύψος από 25 έως 70 εκατ. που είχαν κεντηθεί πριν ενωθούν μεταξύ τους όπως μαρτυρεί η ασυνέχεια του μοτίβου απ' το ένα φύλλο στο άλλο. Φαίνεται ότι υπήρχε και δεύτερο φύλλο του ίδιου πάντα υφάσματος ραμμένο από τη μέση πλευρά του ποδόγυρου ώστε αυτός να στέκεται καλύτερα. Κάποιες φορές υπάρχει και μία ή και δεύτερη οριζόντια πτύχωση πάνω από τον ποδόγυρο χωρίς να είναι εξακριβωμένη η χρησιμότητα της πιθανολογείται για να φουντώνει η φούστα ή για να ορίζεται ο ποδόγυρος, μπορεί κάποιο κατάλοιπο που διευκόλυνε το ανασκουμπωμα ή και ανάμνηση του βυζαντινού λώρου που δημιουργούσε κόλπο δηλαδή κοιλότητα στα ρούχα, ίσως ακόμη ένας τρόπος να αλλάζει το μήκος του ρούχου ανάλογα με τη γυναίκα που θα το φορούσε. Εντύπωση προκαλεί η σημείωση της Pauline Johnstone, που η ίδια στηρίζει σε παρατηρήσεις περιηγητών, ότι αυτός ο τύπος ρούχου δεν θα πρέπει να ήταν μακρύτερος από τη μέση της γάμπας! Στο κεντρικό φύλλο υπάρχει κατακόρυφο άνοιγμα προφανώς για να διευκολύνεται η φέρουσα κυρίως κατά την περίοδο του θηλασμού και οι σούρες ξεκινούν άλλοτε αμέσως και άλλοτε λίγο μετά απ' αυτό το άνοιγμα, ώστε να μην δημιουργείται όγκος πάνω στην κοιλιά. Μπροσ και πίσω υπάρχουν θηλιές μέσα από τις οποίες περνά κορδόνι για να κρέμεται το ρούχο απ' τους ώμους και να στέκεται στις μασχάλες. Παράλληλα, εντοπίζεται και η πολύπτυχη λινοβάμβακη φούστα με κεντητό ποδόγυρο προσαρμοσμένη σε εφαρμοστό αμάνικο πανωκόρμι που κλείνει πάνω στο στομάχι και αφήνει ακάλυπτο το στήθος. Σ' αυτό το σημείο αξίζει πρώτον να σημειωθεί ότι η δεκαετία που έριξε τη μέση των ρούχων ήταν η δεκαετία του 1820 και δεύτερον η ομοιότητα αυτού του ρούχου με το τουρκικό ρούχο gomlek που βλέπει ο Roderick Taylor. Μόνο υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε για το αν αυτοί οι δύο τύποι φορέματος συνυπήρξαν ή αν ο ένας διαδέχθηκε τον άλλο. Και οι δύο υποθέσεις πάντως μπορούν να δικαιολογηθούν αν παρατηρήσουμε την εξέλιξη της μόδας ή αν θεωρήσουμε ότι μία νέα μόδα δεν ήταν εύκολο να εκτοπίσει αμέσως την παλαιότερη. Μόνο υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε για το αν το φόρεμα με πανωκόρμι φορέθηκε και χωρίς εξώφορο ρούχο, αλλά με κάποιους είδους πανωφόρι όπως "υποπεύονταν" οι πρώτοι μελετητές, όπως διαβάζουμε στον κατάλογο της έκθεσης στην οποία αυτό παρουσιάστηκε το 1914. Δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για το πότε άρχισε να φοριέται ακριβώς αυτός ο τύπος ρούχου, αν δεχθούμε όλα τα παραπάνω ίσως να ακολούθησε την εμφάνιση της καρπέτας, φαίνεται όμως και συμφωνούν σε αυτό όλοι οι μελετητές ότι δεν πρέπει να επιβίωσε πέρα από το πρώτο μισό του 19ου αιώνα. Ο Γρηγόριος Παπαδοπετράκης πάντως στην Ιστορία των Σφα-

Αναγεννησιακό κρητικό φόρεμα από τη συλλογή του Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης εικόνα από το βιβλίο Ελληνική Τέχνη της Πόπης Ζώρα.

κίων το 1888 μας λέει: «Από των ώμων κατήρχετο λευκός χιτών ποδήρης. Εξω του χιτώνος φέρουσι εξωφόριον λευκόν και τα άκρα γύρωθεν χρυσοκέντητα ή διά μετάξης ποικιλοχρόου αρίστης επεξεργασίας», χωρίς όμως να προσδιορίζει πότε οι Σφακιανές ντύνονταν έτσι. Σημαντικές πληροφορίες ωστόσο μας δίνουν οι ίδιες οι γυναίκες που κέντησαν ή παρήγγειλαν κάποιους ποδόγυρους καθώς κάποιιοι ελάχιστοι είναι ενυπόγραφοι και χρονολογημένοι. Σύμφωνα με την Κατερίνα Κορρέ - Ζωγράφου η παρουσία των υπογραφών και των χρονολογήσεων στα κεντήματα από το 16ο αιώνα και ύστερα, οφείλεται κυρίως σε ενετική επίδραση και συναντάται συνήθως σε εκκλησιαστικά κεντήματα σπανίως δε σε κοσμικά. Ο παλαιότερος χρονολογημένος ποδόγυρος βρίσκεται στο "Metropolitan Museum" και αναγράφει 1697, ενώ δεύτερος που βρίσκεται στο ίδιο Μουσείο αναγράφει 1726. Ο πρώτος από αυτούς αναφέρει μόνο το αρχικό γράμμα του ονόματος ενώ έχουμε και δύο ποδόγυρους που βρίσκονται στο "Victoria and Albert Museum" και μας πληροφορούν για τ' όνομα της κεντήτριας ή της δημιουργού: ΓΕΩΡΓΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΑ, ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΑ. Οι δύο αυτοί ποδόγυροι είναι χρονολογημένοι αντίστοιχα 1733 και 1757 ενώ υπάρχει στο ίδιο μουσείο και ένας τρίτος με χρονολογία 1762. Πρέπει εδώ να τονίσουμε ότι η δημιουργός δεν ήταν απαραίτητα και η κεντήτρια του ρούχου, κάτι που υπαγορευόταν από την οικονομική κατάσταση της ενδιαφερομένης. Υπάρχουν ποδόγυροι που είναι στενότεροι, έχουν δηλαδή ύψος 25 - 30εκατ. και οι μελετητές συγκλίνουν μάλλον στην άποψη ότι ήταν παλαιότεροι χωρίς να απαλειφθούν και άλλες υποθέσεις για τη χρήση τους. Οι ποδόγυροι των οποίων το ύψος φτάνει τα 70εκατ. φαίνεται να είναι μεταγενέστεροι, όταν πια οι φόρμες μάλλον είχαν τυποποιηθεί. Ως προς το χρώμα τους υπάρχουν μονόχρωμοι σε μπλε ή κόκκινο χρώμα, συναντάμε λιγότερο συχνά δίχρωμους: κόκκινο με μπλε, κόκκινο με πράσινο και σπάνια κόκκινο με μαύρο ή κίτρινο. Συνηθέστεροι είναι οι πολύχρωμοι ποδόγυροι πάνω στους οποίους απαντώνται έως και επτά χρώματα. Οι μελετητές δεν συμφωνούν για το ποιος χρωματικός τύπος είναι πρότερος και ποιος ύστερος, ενώ υπάρχει και η άποψη που υποστηρίζει ότι η μονοχρωμία προοριζόταν για τα νεαρά κορίτσια. Καταλήγουν πάντως ότι οι

Αναγεννησιακό κρητικό φόρεμα από τη συλλογή του Μουσείου Μπενάκη όπως αυτό παρουσιάστηκε στην έκθεση "Αχνάρια Μεγαλοπρέπειας", εικόνα από το ομώνυμο βιβλίο που συνόδευε την έκθεση.

δύο τύποι πρέπει να ήταν σε παράλληλη χρήση. Τέλος υπάρχουν και κάποιες αναφορές για διαφορές ανάμεσα σε περιοχές ή οικογένειες, αλλά είναι μόνο υπόνοιες. Ο διάκοσμος είναι φυτικός και κυρίως άνθινος. Τις συνθέσεις συμπληρώνουν ο δικέφαλος αετός, η δεόμενη γυναίκα, το ειδύλλιο, η μονόκλωνη γοργόνα, η γοργόνα με τη δικαλωτή ουρά, ζώα, πουλιά, φίδια, μυθικά τέρατα, εραλδικά σύμβολα και χριστιανικά σύμβολα, δεν λείπουν δε σε κάποιες περιπτώσεις, οι σκηνές του γάμου ή του χορού. Κεντρικό μοτίβο αποτελεί σχεδόν πάντα ένα ανθοφόρο αγγείο. Σπανιότερος είναι ο γεωμετρικός διάκοσμος. Οι επιδράσεις είναι βυζαντινές, οθωμανικές καθώς η δε γλάστρα ή γάστρα φαίνεται να είναι περσικής επιρροής αλλά κυρίως ιταλικής. Με τα χρόνια παρατηρείται το φαινόμενο του υποβιβασμού σε άθος δηλαδή ότι, δεν γινόταν αντιληπτό από την μιμητρία ή δεν ήταν ξεκάθαρο μετατραπόμενα σε λουλούδι. Η κεντρική παράσταση αναπτύσσεται ως ζωφόρος πάνω σε μία στενή ταινία που λειτουργεί ως βάση, κάποιες φορές αυτή η λωρίδα επαναλαμβάνεται και στην κορυφή του σχεδίου. Αυτό που είναι πολύ σημαντικό είναι το είδος του υφάσματος που χρησιμοποιείται για αυτά τα ρούχα. Το λινοβάμβακο ύφασμα, λινό σπτημόνι και βαμβακερό υφάδι, αποτελεί χαρακτηριστική κρητική τεχνική. Αυτή τη συνδυαστική τεχνική συναντάμε επίσης στα κοπτικά υφάσματα όπου υφαινόταν μαζι λινό σπτημόνι με μάλλινο υφάδι, στην Πελοπόννησο που υφαιναν βελούδα με μεταξωτό σπτημόνι και βαμβακερό υφάδι. Εκτός από το ύφασμα χαρακτηριστική κρητική τεχνική αποτελεί και ο συνδυασμός διαφόρων βελονιών. Ετσι πάνω σε έναν ποδόγυρο μπορούμε να βρούμε πολυειδείς βελονιές έως και 7! Όσα απ' αυτά τα ρούχα δεν τάφηκαν μετατράπηκαν σε εκκλησιαστικά φελόνια ή στη χάρια κατά την προσφιλή συνήθεια του δωρισμού ρούχων στην εκκλησία ή αποκόπηκε ο ποδόγυρος από το ελεύθερο κεντήματος ύφασμα, ώστε και τα δύο αυτά μέρη να καλύψουν πλέον άλλες ανάγκες ρουχισμού είτε του σπιτιού είτε της οικογένειας.

Κρητικό αναγεννησιακό φόρεμα όπως παρουσιάζεται στο Μουσείο Μπενάκη, εικόνα από το βιβλίο του Sumru Belger Krody για το ελληνικό κέντημα.

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ
ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥΔΑΚΗ**

Ερχεται κρύο άρα καιρός για αγώνες “δύο επί δύο”

Α.Σ. ΜΠΙΤΣ ΒΟΛΕΪ ΝΕΑΣ ΚΥΔΩΝΙΑΣ

Το φθινόπωρο του 2008 ο Αθλητικός Σύλλογος Μπιτς Βόλεϊ Νέας Κυδωνίας, πρωτοπορώντας τότε στον ελληνικό χώρο, ανακοίνωσε τη διεξαγωγή χειμερινών τουρνουά μπιτς βόλεϊ, διοργάνωση που φέτος συμπληρώνει 7 χρόνια ζωής και το σλόγκαν του “Winter Circuit Tournament Beach Volley 2014 - 15” είναι “Κρύο; καιρός για “2X2”.

δη στις εγκαταστάσεις του συλλόγου, στην παραλία των Αγίων Αποστόλων, έχει διεξαχθεί το 1ο τουρνουά, τον επόμενο μήνα θα γίνει το 2ο και μέχρι τον Απρίλιο του 2015 προβλέπονται ακόμη τέσσερα, για να συμπληρωθεί ο προγραμματισμένος αριθμός (6) των τουρνουά της σεζόν, τα οποία διοργανώνονται με τη συμπαράσταση του Δήμου Χανίων.

Στη συνέχεια δημοσιεύονται τ' αποτελέσματα του 1ου τουρνουά ανδρών - γυναικών, όπως επίσης σύντομες δηλώσεις του Παναγιώτη Φραγκεδάκη (επί προεδρίας του οποίου άρχισαν οι χειμερινές διοργανώσεις), αλλά και του νυν αντιπροέδρου του συλλόγου (και εκ των πολυτικών παικτών του θεσμού, αφού μετέχει ανελλιπώς σε αυτόν) Μπάμπη Λίτου.

Ακόμη, ο πρώτος πρόεδρος του Α. Σ. Μπιτς Βόλεϊ Νέας Κυδωνίας, Γιώργος Παπαδάκης, κάνει μια πολύ σύντομη αναφορά στη... διαδρομή του αθλήματος στα Χανιά, από το πρώτα γήπεδα σε Αγίους Αποστόλους και Καλαμάκι, μέχρι τη δημιουργία των τωρινών εγκαταστάσεων.

1ο ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΤΟΥΡΝΟΥΑ

Με τους Μπάμπη Λίτο και Δαμιανό Χατζηδαμιανού να ξεκινούν όπως και στην αντίστοιχη περυσινή διοργάνωση, δηλαδή καταλαμβάνοντας την 1η θέση, άρχισε το Winter Circuit 2014-15. Αντίθετα, στις γυναίκες είχαμε νέες νικήτριες, τις Ξένια Σημαντηράκη και Ελένη Λειβαδιτάκη (στο αντίστοιχο περυσινό τουρνουά είχαν κερδίσει οι Κατερίνα Χριστοδουλάκη/Λίνα Ψούνη).

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ζευγάρια που κατέλαβαν την 1η θέση όχι μόνο δεν γνώρισαν ήττα, αλλά δεν είχαν απώλεια ούτε σετ.

Στους **άνδρες**, οι 12 ομάδες του τελικού ταμπλό (μετείχαν οι 8 πρώτες με βάση τη βαθμολογία του συλλόγου, ενώ οι

Από τις απονομές στις ομάδες των τελικών γυναικών και ανδρών (τις οποίες έκανε ο πρόεδρος του συλλόγου Σέργιος Αλεξιάδης).

άλλες τέσσερις ξεχώρισαν από τους προκριματικούς αγώνες που έγιναν) χωρίστηκαν σε τέσσερις ομίλους των τριών και τ' αποτελέσματα ήταν.

Α' όμιλος: Λίτος Μπάμπης/Χατζηδαμιανού Δαμιανός-Γαβριήλ Σάκης/Δασενάκης Γιώργος 2-0, Γαβριήλ/Δασενάκης-Τάπος Άγγελος/Αυγουστιανάκης Γιάννης 2-0, Λίτος/Χατζηδαμιανού-Τάπος Άγγελος/Αυγουστιανάκης 2-0.

Β' όμιλος: Τζανακάκης/Τζολάκης Στέλιος-Ανδρεαδάκης Μανώλης/Ντερμανάκης Γιάννης 0-2, Τζιλιβάκης Αντώνης/Λαμπρινός Βαγγέλης-Τζανακάκης/Τζολάκης 2-0, Τζιλιβάκης/Λαμπρινός-Ανδρεαδάκης/Ντερμανάκης 0-2

Γ' όμιλος: Αναστασάκης Δημήτρης/Τσιάκαλος Παντελής-Μανουσέλης Χρήστος/Κουκάκης Ηλίας 2-0, Μανουσέλης/Κουκάκης-Βαρίκος Αντώνης/Ασημακόπουλος Μάνος 2-0, Αναστασάκης/Τσιάκαλος- Βαρίκος/Ασημακόπουλος 2-0

Δ' όμιλος: Βεργιάκης Μιχάλης/Αλεξάκης Σταύρος-Σπιταδάκης Κώστας/Συνολάκης Τάσος 0-2, Σπιταδάκης/Συνολάκης-Γεωργακόπουλος Νεκτάριος/Μαρινάκης Νίκος 0-2, Βεργιάκης/Αλεξάκης-Γεωργακόπουλος/ Μαρινάκης 0-2.

Στη συνέχεια είχαμε **νοκ άουτ χιαστί** αγώνες των δυο πρώτων ομάδων κάθε ομίλου.

Λίτος/Χατζηδαμιανού-Τζιλιβάκης/Λαμπρινός 2-0, Ανδρεαδάκης/ Ντερμανάκης-Γαβριήλ/Δασενάκης 2-0, Αναστασάκης/Τσιάκαλος-Σπιταδάκης/Συνολάκης 2-0, Γεωργακόπουλος/Μαρινάκης-Μανουσέλης/Κουκάκης 2-0.

ΗΜΙΤΕΛΙΚΟΙ: Λίτος/Χατζηδαμιανού-Ανδρεαδάκης/ Ντερμανάκης 2-0 (21-11, 21-6), Γεωργακόπουλος/Μαρινάκης-Αναστασάκης/Τσιάκαλος 1-2 (16-21, 21-11, 10-15).

ΤΕΛΙΚΟΣ: Λίτος/Χατζηδαμιανού-Αναστασάκης/Τσιάκαλος 2-0 (21-10, 21-16)

Οκτώ ομάδες (οι τέσσερις πρώτες με βάση τη βαθμολογία του συλλόγου και ακόμη τρεις από τα προκριματικά) πήραν μέρος

στις **γυναίκες**. Χωρίστηκαν σε δυο ομίλους των τεσσάρων και τ' αποτελέσματα ήταν.

Α' όμιλος: Λειβαδιτάκη Ελένη/Σημαντηράκη Ξένια-Λαγουμιτζάκη Λίνα/Κολτσάκη Τέτα 2-0 (21-9, 21-14), Γκέκα Πανδώρα/Τσιφτσιάν Αρχοντ.-Χαζηράκη Ελένη/Βρόσγου Χριστίνα 2-0 (21-9, 21-7), Λειβαδιτάκη/Σημαντηράκη-Γκέκα/Τσιφτσιάν 2-0 (21-7, 21-14), Λαγουμιτζάκη/Κολτσάκη-Χαζηράκη/Βρόσγου 2-0 (21-9, 21-12), Γκέκα/Τσιφτσιάν-Λαγουμιτζάκη/Κολτσάκη 2-0 (21-9, 21-13), Λειβαδιτάκη/Σημαντηράκη-Χαζηράκη/Βρόσγου 2-0 (21-6, 21-6).

Β' όμιλος: Πεντάρη Κατερίνα/Χριστοδουλάκη Κατερίνα-Στάθη Γιάννα/Καλαϊτζάκη Μαρία 2-1 (21-15, 14-21, 15-9), Ζουριδάκη Μαρία/Ζαχαριουδάκη Χριστίνα-Βουρδουμπάκη Νιόβη/Ντουντουλάκη Κωνσταντίνα 2-0 (21-15, 21-13), Πεντάρη/ Χριστοδουλάκη-Ζουριδάκη/Ζαχαριουδάκη 1-2 (19-21, 21-17, 10-15), Στάθη/Καλαϊτζάκη-Βουρδουμπάκη/Ντουντουλάκη 0-2 (14-21, 13-21), Ζουριδάκη/Ζαχαριουδάκη-Στάθη/Καλαϊτζάκη 2-0 (21-13, 21-13), Πεντάρη/ Χριστοδουλάκη-Βουρδουμπάκη/Ντουντουλάκη 0-2 (25-27, 17-21).

Στους **ημιτελικούς** έπαιξαν χιαστί οι δυο πρώτες ομάδες κάθε ομίλου: Λειβαδιτάκη/Σημαντηράκη-Βουρδουμπάκη/Ντουντουλάκη 2-0 (21-7, 21-13), Ζουριδάκη/Ζαχαριουδάκη-Γκέκα/Τσιφτσιάν 0-2 (19-21, 20-22).

ΤΕΛΙΚΟΣ: Λειβαδιτάκη/Σημαντηράκη-Γκέκα/Τσιφτσιάν 2-0 (21-13, 21-12).

Στους νικητές δόθηκαν έπαθλα (κύπελλα -μετάλλια) αλλά και δωροεπιταγές, προσφορά των χορηγών του τουρνουά, που ήταν οι: Yamamay, Bill Cost, Rollini και Tsakiris Mallas, τους οποίους, με σχετική του ανακοίνωση, το Δ.Σ. του συλλόγου ευχαριστεί για την προσφορά τους.

Αεροφωτογραφία -του Νίκου Ριζάκη- των εγκαταστάσεων όπως λειτουργούν σήμερα (διακρίνονται τα νάυλον που χρησιμοποιούνται για την προστασία της άμμου από τη βροχή). Αριστερά , ο χώρος όπως ήταν τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ

2ο τουρνουά (ανδρών-γυναικών): 13-14 Δεκεμβρίου

3ο τουρνουά (ανδρών-γυναικών): 17-18 Ιανουαρίου 2015

4ο τουρνουά (ανδρών-γυναικών): 14-15 Φεβρουαρίου

5ο τουρνουά (ανδρών-γυναικών): 14-15 Μαρτίου

6ο τουρνουά (“King & Queen”): 19 Απριλίου

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΡΑΓΚΕΔΑΚΗΣ

«Λέγοντας μπιτς βόλεϊ μας έρχεται στο μυαλό ο συνδυασμός άμμος, ήλιος και ζέστη, αφού σχεδόν όλοι οι αγώνες διεξάγονται τους τρεις καλοκαιρινούς μήνες. Εμείς πρωτοπορήσαμε ως σύλλογος, μιας και από τον Οκτώβριο του 2008 διοργανώνουμε τουρνουά και τους άλλους μήνες,

στα οποία δώσαμε την ονομασία “χειμερινά”. Αφορμή για τη διεξαγωγή τους στάθηκε το αίτημα πολλών μελών του συλλόγου ν’ αθλούνται και εκτός καλοκαιρινής περιόδου, κάτι που υλοποιήθηκε μέσα από αυτά τα τουρνουά, τα οποία από την αρχή γνώρισαν επιτυχία και είχαν πολλές συμμετοχές. Η απήκυσή τους ήταν μεγάλη και δεν ήταν λίγοι οι αθλητές από την Αθήνα ή άλλα μέρη που είχαν έρθει για να πάρουν μέρος σε τέτοια τουρνουά.

Με δεδομένο ότι οι καιρικές συνθήκες είναι ευνοϊκές, αφού η ηλιοφάνεια δεν λείπει ούτε τον χειμώνα και σε συνδυασμό με τα επιτυχημένα καλοκαιρινά τουρνουά, πανελλήνια και όχι μόνον, που διοργανώναμε, είχα δηλώσει ότι τα Χανιά έχουν όλα όσα χρειάζονται για να γίνουν η “Μέκκα” του μπιτς βόλεϊ, κάτι που οι γενικότερες συγκυρίες και δυσκολίες που προέκυψαν δεν επέτρεψαν να υλοποιηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Γενικότερα, μπορώ να πω ότι ο σύλλογος, από την πρώτη ημέρα λειτουργίας του μέχρι σήμερα, έχει προσφέρει πολλά στον χώρο του αθλητισμού. Όλοι οι ασχολούμενοι με αυτόν έχουν αφιερώσει και συνεχίζουν να το κάνουν πολλές ώρες προσωπικής εργασίας και δεν είναι τυχαίο ότι το νοιώθουν ως δεύτερο σπίτι τους».

* Υπήρξε ιδρυτικό μέλος του συλλόγου (σε αυτόν ανήκε η ιδέα για την ίδρυση του), στον οποίο διατέλεσε πρόεδρος το διάστημα 2009 - 2012.

ΜΠΑΜΠΗΣ ΛΙΤΟΣ

«Τα χειμερινά τουρνουά έχουν πλέον καθιερωθεί ως θεσμός και θυμάμαι όταν ξεκίνησαν, πριν 7 χρόνια, ότι είχαν δημιουργησαν αίσθηση. Η πρωτότυπη αυτή διοργάνωση σίγουρα προσφέρει διασκέδαση, χωρίς να λείπει από τους αγώνες της το πάθος και η ένταση. Οσοι παίζουμε στα τουρνουά πιστεύω ότι έχουμε στόχο να συνδυάσουμε μια καλή εμφάνιση, με την άθληση, αλλά και το να περάσουμε ευχάριστα στην άμμο ένα Σαββατοκύριακο κάθε μήνα. Αναφέρομαι στους επίσημους αγώνες, γιατί οι προπονήσεις στην άμμο είναι σχεδόν καθημερινές.

Βέβαια οι συμμετοχές, συγκριτικά με τα καλοκαιρινά τουρνουά, είναι σίγουρα περιορισμένες, κυρίως από ομάδες εκτός Χανίων.

Όσον αφορά τις καιρικές συνθήκες μπορώ να πω ότι έχουμε ισορροπία, αφού ναι μεν δεν υπάρχει η έντονη ζέστη, όμως από την άλλη ο αέρας αποτελεί πρόβλημα.

Ο σύλλογος, όπως πάντα, προσπαθεί για την καλύτερη δυνατή διοργάνωση και σε γενικές γραμμές το επιτυγχάνει, έχοντας την υποστήριξη και χορηγών, οι οποίοι προσφέρουν διάφορα δώρα στους νικητές και τις νικήτριες και με την ευκαιρία θέλω εκ μέρους του διοικητικού συμβουλίου να τους ευχαριστήσω, μαζί με όλους όσοι συμβάλουν στη διοργάνωση και διεξαγωγή των χειμερινών τουρνουά».

* Στατιστικά, ως παίκτης είναι ο πολυνίκης στο σύνολο των χειμερινών τουρνουά, ενώ ασχολείται και διοικητικά με τον σύλλογο από το 2009.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

«Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, σε διάφορες παραλίες του Νομού, κυρίως παιδιά που έπαιζαν στη σάλα, ασχολήθηκαν και με το μπιτς βόλεϊ σε διάφορες παραλίες του Νομού. Τα πρώτα τοπικά τουρνουά έγιναν στο “Μπαμπού” στο Καλαμάκι, από τους ιδιοκτήτες της καφετέριας και με τη δική μου οργανωτική βοήθεια. Το ίδιο διάστημα υπήρχε γήπεδο στους Αγίους Αποστόλους, στο σημείο που βρίσκονται τώρα οι εγκαταστάσεις της ρακέτας και σε αυτό ο Δήμος Χανίων είχε αναλάβει τη διοργάνωση αρκετών πανελληνίων τουρνουά μάστερ, στα οποία, μεταξύ άλλων, μετείχε έχοντας πολλές διακρίσεις ο Πέτρος Μυλωνάς, ο οποίος μπορώ να πω ότι ήταν ο πρωτεργάτης του αγωνιστικού μπιτς βόλεϊ στα Χανιά. Το 1999 διεξήχθη στους Αγίους Αποστόλους η τελική φάση του πανελληνίου πρωταθλήματος τζούνιορ με διοργανωτή τον Α.Ο. Κύδων, στη συνέχεια δημιουργήθηκε γήπεδο ανατολικά του σημερινού “Ιγκουάνα” και το 2001 άρχισαν οι εργασίες διαμόρφωσης του χώρου όπου βρίσκονται σήμερα τα συνολικά 5 γήπεδα.

Για να φτάσουν οι εγκαταστάσεις στη σημερινή τους μορφή χρειάστηκε, από το 2003 και μετά, πολύ προσωπική εργασία από μέλη του συλλόγου και σημαντική υποστήριξη από τον τότε Δήμο Νέας Κυδωνίας, ο οποίος και είχε αναλάβει -το καλοκαίρι του 2001, στα εκεί αρχικά διαμορφωμένα 2 γήπεδα- τη διοργάνωση επίσης τελικής φάσης πανελληνίου πρωταθλήματος τζούνιορ.

Το 2004 δημιουργήθηκε επίσης ο σύλλογος μπιτς βόλεϊ, ο οποίος έκτοτε έχει διοργανώσει πολλά και σημαντικά τουρνουά. Το μπιτς βόλεϊ πιστεύω ότι είναι άθλημα που ταιριάζει στους αθλητές και τις αθλήτριες των Χανίων και δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι έχουν φέρει στον Νομό μας μεγάλες διακρίσεις σε πανελλήνιο αλλά και διεθνές επίπεδο».

* Διατέλεσε πρώτος πρόεδρος του συλλόγου, ενώ είναι από τους πρώτους που ασχολήθηκαν οργανωτικά με το μπιτς βόλεϊ στα Χανιά.

Αγώνας μπιτς βόλεϊ στο Καλαμάκι (αριστερά) και στην Αγ. Μαρίνα (δεξιά).

Οι πρώτες εγκαταστάσεις των Αγίων Αποστόλων στον χώρο που σήμερα στεγάζεται ο Α.Ο. Ρακέτας (η φωτ. δεξιά είναι από αγώνα πανελληνίου τουρνουά).

* Ο Α. Σ. Μπιτς Βόλεϊ Νέας Κυδωνίας Χανίων ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 2003 από φίλους του αθλήματος και είναι ο πρώτος σύλλογος μπιτς βόλεϊ στην Ελλάδα. Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία του ανήκε στον Παναγιώτη Φραγκεδάκη και ιδρυτικά μέλη ήταν οι: Αλεξάκης Νίκος, Αλεξιάδης Σέργιος, Αναστασάκης Δημήτρης, Βλαμάκης Πάννης, Γλυνιαδάκης

Νίκος, Καλπάκας Γιώργος, Καρπουζάς Γιάννης, Κατούφας Νίκος, Λειβαδιτάκη Ελένη, Λεκάκος Βαγγέλος, Λεκάκος Γιώργος, Λεκάκος Ηλίας, Μαυριγιαννάκης Στέλιος, Μετζιδάκης Αντώνης, Ντερμανάκης Γιάννης, Ξηρουχάκης Πέτρος, Ξιαρχογιαννοπούλου Πολυτίμη, Οικονομάκης Στέλιος, Παπαγιαννάκης Δημήτρης, Παπαγρηγοράκης Ευτύχης, Παπαδάκης

Γιάννης, Παπαδάκης Γιώργος, Ριτζάκης Νίκος, Σφαλάκη Αντιγόνη, Τσιάκαλος Παντελής, Φραγκεδάκης Παναγιώτης, Φραγκιαδάκης Γιώργος, Φραγκιαδάκης Χρήστος. Τον Ιανουάριο του 2004 πραγματοποιήθηκε η 1η γενική συνέλευση, από την οποία αναδείχτηκε το πρώτο διοικητικό συμβούλιο.

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΖΟΣ
info@herb.gr

Βιότοπος - περιγραφή

Μια λατινική ονομασία του βοτάνου είναι *Achillea millefolium* (Αχιλλεϊος η χιλιοφύλλος). Ανήκει στην οικογένεια των συνθέτων. Υπάρχουν 400 περίπου είδη του φυτού. Στη χώρα μας συναντούμε κύρια, την Αιγυπτιακή, με κίτρινα άνθη, τη Λυγιστική, κοινώς Σεμισάντο (στην Κεφαλληνία, την οποία αναφέρει ο Διοσκουρίδης πιθανώς ως Αχιλλεϊο πόα) και την Κρητική, τα φύλλα της οποίας στην Κύπρο τα έτρωγαν ως λαχανικά και τα ονόμαζαν Συμηλούδια ή Λάζαρος (γιατί το Σάββατο του Λαζάρου, τα παιδιά στολισμένα με άνθη των φυτών αυτών, ψέλνουν το Λάζαρο πηγαίνοντας από σπίτι σε σπίτι).

Αχιλλεϊα η χιλιοφύλλη

Σε άλλες περιοχές της Ελλάδας την συναντούμε και με τα ονόματα Αχιλλεϊα, Χιλιοφύλλο, Αγριαψιθιά.

Είναι ριζωματώδης πολύχρονη πόα, με ύψος 30 έως 60 εκατοστά και έντονη μυρουδιά. Όταν τρίψουμε το φυτό ή τα άνθη στα χέρια μας, θυμίζει κάπως την καμφορά. Έχει βλαστούς διακλαδιζόμενους και τα νεαρά φύλλα είναι κυλινδρικά και χνουδωτά. Τα κανονικά φύλλα έχουν μήκος 2 έως 6 εκατοστά, στενά, ανοικτά πράσινα, μαλακά σύνθετα πτεροσχιδή, εξ ου και το όνομα χιλιοφύλλη. Τα άνθη είναι λευκά, ανοικτά, ρόδινα ή ιώδη, σε μικρά κεφάλια, με διάμετρο έως 10 χιλιοστά, που σχηματίζουν μεγάλο και συμπαγή κόρυβο. Ο καρπός είναι αχάινιο.

Το συναντούμε συχνά στους κήπους όπου καλλιεργείται σαν μπορντούρα. Η μυρωδιά του είναι έντονη θυμίζοντας λίγο την καμφορά. Η γεύση του είναι πικρή και στυφή.

Ιστορικά στοιχεία

Το όνομά της λέγεται ότι προήλθε από τον Αχιλλέα. Ο μύθος λέει πως όταν τραυματίστηκε από το δόρυ του Πάρη, η θεά Αφροδίτη τον συμβούλεψε να δέσει την πληγή με αχιλλεϊα. Άλλος μύθος αναφέρει ότι με το βότανο αυτό ο Αχιλλέας θεράπευσε την πληγή του Τέλεφου. Από την αρχαιότητα είναι γνωστό ότι ο Διοσκουρίδης χρησιμοποιούσε το βότανο αυτό ως αιμοστατικό.

Στις βόρειες χώρες, το φυτό αντικαθιστούσε το λυκίσκο στην παρασκευή μπύρας. Ο βοτανολόγος Λιναίος έγραφε ότι οι άνθρωποι μεθούσαν γρηγορότερα αν έπιναν μπύρα που είχε παρασκευαστεί με Αχιλλεϊα. Στη Γερμανία κατά τον 16ο αιώνα, ρίχνανε στα βαρέλια σπόρους Αχιλλεϊας για να εξασφαλιστεί η καλύτερη διατήρηση των κρασιών.

Τις χρωστικές ουσίες του βοτάνου τις χρησιμοποιούσαν για να βάψουν μάλλινα νήματα κίτρινα, πορτοκαλί και καφέ.

Συστατικά - χαρακτήρας

Η Αχιλλεϊα περιέχει έως 1,4% αιθέριο έλαιο (που περιέχει αζουλίνη έως 51%, βορνεόλη, τερπινεόλη, καμφορά, σινεόλη, ισοατρεμισία κετόνη και ίκη θουξόνης), λακτόνες, φυτικές χρωστικές, τανίνες, κουμαρίνες, σαπωνίνες, στερόλες, ένα όξινο γλυκοαλκαλοειδές (αχιλλίνη), κυανιδίνη, αμινοξέα (και σαλικυλικό οξύ), σάκχαρα (γλυκόζη, σουκρόζη καιμανιτόλη) και βιταμίνη Κ.

Ανθιση - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Ανθίζει από τον Μάιο μέχρι τον Οκτώβριο. Τα μέρη που χρησιμοποιούνται για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες είναι τα αέρια. Δηλαδή όλο το φυτό εκτός της ρίζας του.

Η συλλογή του γίνεται όταν το φυτό είναι ανθισμένο.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Η δράση του βοτάνου είναι εφιδρωτική, υποτασική, στυπτική, διουρητική και αντισηπτική. Η κινεόλη που περιέχει το φυτό δρα ως αντισηπτική, αποχρεμπτική, ανθελμινθική. Χωνευτική και η προαζουλένη είναι αποτελεσματικά σπασμολυτική, στυπτική και πικρή.

Είναι βότανο ωφέλιμο στα κρυολογήματα και την γρίπη. Το χρησιμοποιούμε ως ένα από τα καλύτερα εφιδρωτικά βότανα και πρότυπο ίαμα που βοηθά το σώμα να αντεπεξέλθει στον πυρετό. Προκαλεί διαστολή των περιφερειακών αγγείων μειώνοντας την πίεση του αίματος. Διεγείρει την πέψη και τονώνει τα αιμοφόρα αγγεία. Είναι χρήσιμο στις λοιμώξεις όπως η κυστίτιδα που δρα ως αντισηπτικό του ουροποιητικού. Συντελεί στη διατήρηση του βάρους, βελτιώνει την λειτουργία των αδένων, καθαρίζει το λιπαρό δέρμα, προλαβαίνει την φαλάκρα και είναι ευεργετικό για την διανοητική κατάσταση. Το έγχυμα του βοτάνου με μία μικρή κουταλιά σε ένα ποτήρι νερό ξαναδίνει όρεξη σε όσους έχουν χάσει κάθε επιθυμία για φαγητό.

Ωφελεί σε περιπτώσεις ατονίας. Επίσης είναι ευεργετικό στην κολίτιδα και σε γαστρικές παθήσεις, ευεργετικό στις περιπτώσεις ζυμώσεων και δυσκοιλιότητας, καλό για το συκώτι και την χοληδόχο κύστη, τονωτικό στη λειτουργία των νεφρών και της καρδιάς, ρυθμιστικό περιόδου, κατά της αρθρίτιδας και των ρευματισμών. Συνστένεται κατά του αρχόμενου διαβήτη.

Όταν το πάρουμε για τον πυρετό μπορούμε να το συνδυάσουμε με Σαμπούκο, Μέντα, Ευπατόριο το διατρητόφυλλο, Καγιέν και Πιπερόριζα. Στην υπέρταση το συνδυάζουμε με Κράταιγο, Τίλιο και Ιξό.

Εξωτερικά βοηθά στην επούλωση των τραυμάτων και θεωρείται ειδικό ίαμα για τις θρομβωτικές καταστάσεις που έχουν σχέση με την υψηλή πίεση.

Σε ατμόλουτρο είναι ευεργετικό του λιπαρού δέρματος γιατί ανοίγει και καθαρίζει τους πόρους.

Στην ομοιοπαθητική το βότανο χρησιμοποιείται για προβλήματα σκοτοδίνης, επίσταξης (αιμορραγία της μύτης) στοματίτιδες και αιμορροΐδες.

Παρασκευή και δοσολογία

Το παρασκευάζουμε ως έγχυμα. Ρίχνουμε ένα φλιτζάνι βραστό νερό σε 1 - 2 κουταλάκια του τσαγιού ξηρό βότανο και το αφήνουμε για 10 - 15 λεπτά. Το ρόφημα το πίνουμε τρεις φορές την ημέρα. Δοσολογία υπό μορφή βάμματος είναι 2-4 ml βάμματος τρεις φορές την ημέρα.

Προφυλάξεις

Η παρατεταμένη χρήση του βοτάνου μπορεί να κάνει το δέρμα πιο ευαίσθητο στο φως του ήλιου, ενώ η επαφή με τους χυμούς της μπορεί να το κάνει φωτοευαίσθητο, προκαλώντας

φλεγμονή μέσω της έκθεσης σε υπεριώδεις ακτίνες. Επίσης η χρήση του βοτάνου για πολύ καιρό μπορεί να επιφέρει δερματικά στίγματα, ζαλάδες, θολώσεις και πονοκεφάλους. Αν και το φυτό βοηθά στην πήξη του αίματος δεν είναι επικίνδυνο στις θρομβώσεις.

Υ.Σ. Όλα τα προηγούμενα άρθρα της στήλης μπορούμε να τα βρούμε στη διεύθυνση www.herb.gr.

Επίσης αν κάποιος φίλος αναγνώστης γνωρίζει οποιαδήποτε θεραπευτική ιδιότητα βοτάνου του τόπου μας που δεν είναι ευρέως γνωστή ή έχει κάποιο ερώτημα μπορεί να το απευθύνει στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@herb.gr